

EBA/GL/2021/05

2021 m. liepos 2 d.

Vidaus valdymo gairės

Projektas

1. Pareiga laikytis gairių ir teikti pranešimus

Šių gairių statusas

1. Šios gairės parengtos pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010¹ 16 straipsnį. Pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos ir finansų įstaigos, įskaitant įstaigas, privalo dėti visas pastangas siekdamas laikytis šių gairių.
2. Gairėse išdėstoma EBI nuomonė dėl tinkamos priežiūros praktikos Europos finansų priežiūros institucijų sistemoje arba dėl to, kaip Sąjungos teisė turėtų būti taikoma tam tikroje srityje. Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 4 straipsnio 2 dalyje apibrėžta kompetentinga institucija, kuriai taikomos šios gairės, turėtų jų laikytis ir atitinkamai jas įtraukti į savo praktiką (pvz., iš dalies pakeisti savo teisinę sistemą arba priežiūros procesus), įskaitant tuos atvejus, kai gairės yra visų pirma skirtos įstaigoms.

Pranešimo reikalavimai

3. Pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 16 straipsnio 3 dalį kompetentinga institucija ne vėliau kaip (05.12.2021) privalo EBI pranešti, ar laikosi arba ketina laikytis šių gairių, arba, jeigu jų nesilaiko, nurodyti nesilaikymo priežastis. Jeigu kompetentinga institucija iki šio termino nepateikia jokio pranešimo, EBI laikys, kad ji rekomendacijų nesilaiko. Pranešimai siunčiami el. pašto adresu compliance@eba.europa.eu, užpildžius EBI interneto svetainėje pateiktą formą ir įrašius nuorodą „EBA/GL/2021/05“. Pranešimus turėtų teikti asmenys, turintys reikiamus įgaliojimus kompetentingos institucijos vardu pranešti apie gairių laikymąsi. Apie visus gairių laikymosi būklės pasikeitimus taip pat būtina pranešti EBI.
4. Pranešimai bus skelbiami EBI interneto svetainėje pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 16 straipsnio 3 dalį.

¹ 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1093/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos bankininkystės institucija), iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB ir panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/78/EB (OL L 331, 2010 12 15, p. 12).

2. Dalykas, taikymo sritis ir sąvokų apibrėžtys

Dalykas

5. Šiose gairėse išsamiau aprašomos vidaus valdymo priemonės, procesai ir mechanizmai, kuriuos įstaigos, kurioms taikoma Direktyva 2013/36/ES², ir investicinės įmonės, kurioms taikoma Direktyvos 2013/36/ES VII antraštinė dalis taikant Reglamento (ES) 2019/2033 1 straipsnio 2 ir 5 dalis, turėtų įgyvendinti pagal Direktyvos 2013/36/ES 74 straipsnio 1 dalį, kad užtikrintų veiksmingą ir apdairų valdymą.

Kam skirtos šios gairės?

Šios gairės skirtos kompetentingoms institucijoms, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 4 straipsnio 2 dalies i punkte, ir finansų įstaigoms, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 4 straipsnio 1 dalyje, kurios yra įstaigos Direktyvos 2013/36/ES taikymo tikslais, kaip apibrėžta Direktyvos 2013/36/ES 3 straipsnio 1 dalies 3 punkte, taip pat atsižvelgiant į tos direktyvos 3 straipsnio 3 dalį, arba investicinėms įmonėms, kurioms taikoma Direktyvos 2013/36/ES VII antraštinė dalis taikant Reglamento (ES) 2019/2033 1 straipsnio 2 ir 5 dalis (toliau – įstaigos).

Taikymo sritis

6. Šios gairės taikomos įstaigų valdymo priemonėms, įskaitant organizacinę struktūrą ir atitinkamą atsakomybę, taip pat bet kokios rizikos³, su kuria įstaiga susiduria arba gali susidurti, nustatymo, valdymo, stebėsenos ir pranešimo apie ją procesus bei vidaus kontrolės sistemą.
7. Šiomis gairėmis siekiama aprėpti visas esamas valdybos struktūras neteikiant pirmenybės jokiai konkrečiai struktūrai. Gairėmis nesikišama į bendrąjį kompetencijų paskirstymą pagal nacionalinę bendrovių teisę. Tad jos turėtų būti taikomos visose valstybėse narėse neatsižvelgiant į pasirinktą valdybos struktūrą (monistinę ir (arba) dualistinę valdybos struktūrą ir (arba) kitokią struktūrą). Valdymo organas, kaip apibrėžta Direktyvos 2013/36/ES 3 straipsnio 1 dalies 7 ir 8 punktuose, turėtų būti suprantamas kaip organas, vykdamas valdymo (vykdomąsias) ir priežiūros (nevykdomąsias) funkcijas⁴.

² 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų ir investicinių įmonių priežiūros, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB (OL L 176, 2013 6 27, p. 338).

³ Šiose gairėse bet kokią nuorodą į riziką reikėtų suprasti kaip apimančią pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką.

⁴ Taip pat žr. Direktyvos 2013/36/ES 56 konstatuojamąją dalį.

8. Terminai „valdymo funkciją vykdančias valdymo organas“ ir „priežiūros funkciją vykdančias valdymo organas“ vartojami visame šių gairių tekste neatsižvelgiant į jokią konkrečią valdymo struktūrą, o nuorodas į valdymo (vykdomosios) ar priežiūros (nevykdomosios) funkcijos vykdytojus reikėtų suprasti kaip taikomas už tą funkciją pagal nacionalinę teisę atsakingiems valdymo organams arba jų nariams. Įgyvendindamos šias gaires kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į nacionalinę bendrovių teisę ir prireikus patikslinti, kuriam valdymo organui arba kuriems valdymo organo nariams turėtų būti taikomos tos funkcijos.
9. Valstybėse narėse, kuriose valdymo organas visas arba kai kurias vykdomąsias funkcijas paveda asmeniui ar vidaus vykdomajam organui (pvz., generaliniam direktoriui, valdymo grupei ar vykdomajam komitetui), pagal tą pavedimą tas vykdomąsias funkcijas atliekantis asmenys turėtų būti suprantami kaip valdymo organo valdymo funkcijos vykdytojai. Šiose gairėse bet kokią nuorodą į valdymo funkciją vykdančią valdymo organą reikėtų suprasti kaip apimančią vykdomojo organo narius arba generalinį direktorių, kaip apibrėžta šiose gairėse, net jeigu jie nebuvo pasiūlyti arba paskirti pagal nacionalinę teisę kaip oficialūs įstaigos valdymo organo ar organų nariai.
10. Valstybėse narėse, kuriose kai kurias pareigas vietoj valdymo organo tiesiogiai vykdo įstaigos akcininkai, nariai ar savininkai, įstaigos turėtų užtikrinti, kad tokios pareigos ir su jomis susiję sprendimai, kiek įmanoma, atitiktų valdymo organui taikytinas gaires.
11. Šiose gairėse vartojamos generalinio direktoriaus, vyriausiojo finansininko ir pagrindines funkcijas atliekančio asmens apibrėžtys yra tik funkcinio pobūdžio ir nėra pagrindas paskirti šiuos pareigūnus ar sukurti šias pareigybes, nebent tai būtų numatyta taikytinuose ES ar nacionalinės teisės aktuose.
12. Įstaigos turėtų laikytis, o kompetentingos institucijos – užtikrinti, kad įstaigos individualiai, iš dalies konsoliduotai ir konsoliduotai laikytųsi šių gairių pagal jų taikymo lygį, kaip numatyta Direktyvos 2013/36/ES 109 straipsnyje.

Apibrėžtys

13. Jei nenurodyta kitaip, Direktyvoje 2013/36/ES ir Reglamente (ES) Nr. 575/2013 vartojami ir apibrėžti terminai šiose gairėse turi tokią pat reikšmę. Be to, šiose gairėse vartojamos šios sąvokų apibrėžtys:

Akcininkas	– asmuo, kuriam priklauso įstaigos akcijos, arba, atsižvelgiant į įstaigos teisinę formą, kiti įstaigos savininkai arba nariai.
Biržos prekybos sąraše esanti įstaiga	– įstaiga, kurios finansinėmis priemonėmis prekiaujama reguliuojamoje rinkoje arba daugiašalėje prekybos sistemoje, kaip

apibrėžta Direktyvos 2014/65/ES 4 straipsnio 21 ir 22 punktuose, vienoje ar keliose valstybėse narėse⁵.

Darbuotojai	– visi įstaigos ir į konsolidavimą įtrauktų patronuojamųjų įmonių darbuotojai, įskaitant patronuojamąsias įmones, kurioms netaikoma Direktyva 2013/36/ES, ir visi valdymo funkciją ir priežiūros funkciją vykdančio valdymo organo nariai.
Direktoriaus pareigos	– įstaigos arba kito juridinio asmens valdymo organo nario pareigos.
Generalinis direktorius	– asmuo, atsakingas už bendrą įstaigos veiklos vadybą ir valdymą.
Konsoliduojančioji įstaiga	– įstaiga, kuri privalo laikytis rizikos ribojimo reikalavimų pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 1 dalies 2 antraštinės dalies 2 skyrių, remdamasi konsoliduota būkle.
Pagrindines funkcijas atliekantys asmenys	<p>– asmenys, kurie turi reikšmingą įtaką įstaigos valdymui, bet nėra valdymo organo nariai ar generalinis direktorius. Tai vidaus kontrolės funkcijų vadovai ir vyriausiasis finansininkas, jeigu jie nėra valdymo organo nariai, ir kiti pagrindines funkcijas atliekantys asmenys, jeigu įstaigos juos nustatė remdamasi rizikos vertinimu grindžiamu požiūriu.</p> <p>Kiti pagrindines funkcijas atliekantys asmenys gali būti svarbių verslo linijų, Europos ekonominės erdvės ir (arba) Europos laisvosios prekybos asociacijos padalinių, trečiųjų šalių patronuojamųjų įmonių ir kitų vidaus funkcijų vadovai.</p>
Pajėgumas prisiimti riziką	– didžiausias rizikos, kurią įstaiga, atsižvelgdama į savo kapitalo bazę, pajėgumus valdyti ir kontroliuoti riziką ir reguliavimo apribojimus, gali prisiimti, lygis.
Rizikos apetitas	– bendrasis rizikos, kurią, siekdama savo strateginių tikslų, įstaiga nori prisiimti atsižvelgdama į savo pajėgumą prisiimti riziką ir į verslo modelį, lygis ir tipai.
Rizikos kultūra	– įstaigos normos, nuostatos ir elgsena, susijusios su rizikos suvokimu, rizikos prisiėmimu ir rizikos valdymu, taip pat kontrolės priemonės, lemiančios su rizika susijusius sprendimus. Rizikos kultūra daro įtaką vadovybės ir darbuotojų sprendimams kasdienėje veikloje ir turi poveikį jų prisiimamai rizikai.
Rizikos ribojimu pagrįstas konsolidavimas	– Direktyvoje 2013/36/ES ir Reglamente (ES) Nr. 575/2013 nustatytų rizikos ribojimo taisyklių taikymas konsoliduotu arba iš dalies konsoliduotu lygmeniu pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 1 dalies 2 antraštinės dalies 2 skyrių ⁶ .
Svarbios įstaigos	– Direktyvos 2013/36/ES 131 straipsnyje nurodytos įstaigos (pasaulinės sisteminės svarbos įstaigos (angl. G-SII) ir kitos

⁵ 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/65/ES dėl finansinių priemonių rinkų, kuria iš dalies keičiamos Direktyva 2002/92/EB ir Direktyva 2011/61/ES (OL L 173, 2014 6 12, p. 349).

⁶ Taip pat žr. rizikos ribojimu pagrįsto konsolidavimo techninį reguliavimo standartą: https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/document_library/Publications/Draft%20Technical%20Standards/2021/973355/Final%20Report%20Draft%20RTS%20methods%20of%20consolidation.pdf.

sisteminės svarbos įstaigos (angl. O-SII)) ir, atitinkamais atvejais, kitos įstaigos, kompetentingų institucijų arba nacionalinės teisės aktuose nustatytos įvertinus įstaigos dydį, vidaus organizacinę struktūrą, veiklos pobūdį, mastą ir sudėtingumą.

Vidaus kontrolės funkcijų vadovai

– aukščiausiojo hierarchijos lygmens asmenys, atsakingi už veiksmingą kasdienės nepriklausomo rizikos valdymo, atitikties ir vidaus audito funkcijų veiklos valdymą.

Vyriausiasis finansininkas

– asmuo, kuriam tenka bendra atsakomybė valdyti visą šią veiklą: finansinių išteklių valdymą, finansinį planavimą ir finansinę atskaitomybę.

Vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumas

– vyrų ir moterų vidutinio valandinio darbo užmokesčio neatskaičius mokesčių skirtumas, išreikštas vyrų vidutinio valandinio darbo užmokesčio neatskaičius mokesčių procentine dalimi.

3. Įgyvendinimas

Taikymo pradžios data

14. Šios atnaujintos gairės taikomos nuo 2021 m. gruodžio 31 d.

Panaikinimas

15. 2017 m. rugsėjo 26 d. EBI vidaus valdymo gairės (EBA/GL/2017/11) panaikinamos ir nustoja galioti 2021 m. gruodžio 31 d.

4. Gairės

I antraštinė dalis. Proporcingumas

16. Direktyvos 2013/36/ES 74 straipsnio 2 dalyje įtvirtintu proporcingumo principu siekiama užtikrinti, kad vidaus valdymo priemonės derėtų su konkrečios įstaigos rizikos profiliu ir veiklos modeliu, kad reguliavimo reikalavimų tikslai būtų veiksmingai pasiekti.
17. Rengdamos ir įgyvendindamos vidaus valdymo priemones, įstaigos turėtų atsižvelgti į savo dydį ir vidaus organizacinę struktūrą, taip pat į veiklos pobūdį, mastą ir sudėtingumą. Svarbios įstaigos turėtų įsidiesti sudėtingesnes valdymo priemones, o mažos ir mažiau sudėtingos įstaigos gali įgyvendinti paprastesnes valdymo priemones. Tačiau įstaigos turėtų atkreipti dėmesį į tai, kad įstaigos dydis arba sisteminė svarba savaime negali būti laikoma įstaigai kylančios rizikos rodikliu.
18. Siekdamos taikyti proporcingumo principą ir užtikrinti tinkamą reguliavimo reikalavimų ir šių gairių įgyvendinimą, įstaigos ir kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į visus šiuos aspektus:
 - a. į bendrą įstaigos ir į rizikos ribojimu pagrįstą konsolidavimą įtrauktų patrunuojamųjų įmonių balanso dydį;
 - b. įstaigos geografinės veiklos sritis ir veiklos kiekvienoje jurisdikcijoje mastą;
 - c. įstaigos teisinę formą ir tai, ar įstaiga priklauso grupei, ir, jei taip, grupės lygmeniu atliktą proporcingumo įvertinimą;
 - d. ar įstaiga įtraukta į biržos prekybos sąrašus, ar ne;
 - e. ar įstaigai leidžiama naudoti vidaus modelius kapitalo reikalavimams matuoti (pvz., vidaus reitingais pagrįstą metodą);
 - f. įstaigos vykdomos leidžiamos veiklos ir paslaugų tipą (taip pat žr., pvz., Direktyvos 2013/36/ES 1 priedą ir Direktyvos 2014/65/ES 1 priedą);
 - g. pagrindinį verslo modelį ir strategiją, verslo veiklos pobūdį ir sudėtingumą bei įstaigos organizacinę struktūrą;
 - h. įstaigos rizikos strategiją, rizikos apetitą ir faktinį rizikos profilį, taip pat atsižvelgiant į SREP kapitalo ir SREP likvidumo vertinimo rezultatai;
 - i. įstaigos nuosavybės ir finansavimo struktūrą;

- j. klientų tipą (pvz., mažmeninės prekybos įmonės, bendrovės, institucijos, mažosios įmonės, viešosios įstaigos) ir produktų ar sutarčių sudėtingumą;
- k. užsakomąsias funkcijas ir platinimo kanalus;
- l. įdiegtas informacinių technologijų (IT) sistemas, įskaitant tęstinumo sistemas ir užsakomąsias paslaugas šioje srityje;
- m. ar įstaigai taikoma Reglamento (ES) Nr. 575/2013 4 straipsnio 1 dalies 145 ir 146 punktuose pateikta mažos ir nesudėtingos įstaigos arba didelės įstaigos apibrėžtis.

II antraštinė dalis. Valdymo organo ir komitetų vaidmuo ir sudėtis

1 Valdymo organo vaidmuo ir atsakomybė

- 19. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 88 straipsnio 1 dalį valdymo organas privalo priimti visišką bendrą atsakomybę už įstaigą ir nustato, prižiūri ir yra atsakingas už valdymo priemonių, kuriomis užtikrinamas veiksmingas ir rizikos ribojimu pagrįstas įstaigos valdymas, įgyvendinimą įstaigoje.
- 20. Valdymo organo pareigos turėtų būti aiškiai nustatytos, atskiriant valdymo (vykdomosios) funkcijos vykdytojų pareigas nuo priežiūros (nevykdomosios) funkcijos vykdytojų pareigų. Valdymo organo atsakomybė ir pareigos turėtų būti apibūdintos rašytiniame dokumente ir tinkamai patvirtintos valdymo organo. Visi valdymo organo nariai turėtų gerai išmanyti valdymo organo struktūrą ir atsakomybę bei įvairių valdymo organo ir jo komitetų funkcijų vykdytojų užduočių pasidalijimą.
- 21. Priežiūros funkciją vykdantis valdymo organas ir valdymo funkciją vykdantis valdymo organas turėtų veiksmingai sąveikauti. Abiejų funkcijų vykdytojai turėtų vieni kitiems teikti pakankamą informaciją, kad galėtų atlikti savo atitinkamus vaidmenis. Siekiant užtikrinti tinkamą kontrolę ir pusiausvyrą, priimant valdymo organo sprendimus neturėtų dominuoti vienas narys arba nedidelė narių grupė.
- 22. Valdymo organas turėtų būti atsakingas už toliau išvardytų priemonių nustatymą, tvirtinimą ir įgyvendinimo priežiūrą:
 - a. įstaigos bendros verslo strategijos ir pagrindinės politikos pagal taikytiną teisinę ir reguliavimo sistemą, atsižvelgiant į įstaigos ilgalaikius finansinius interesus ir mokumą;
 - b. bendros rizikos strategijos, įstaigos rizikos apetito bei rizikos valdymo sistemos ir priemonių siekiant užtikrinti, kad valdymo organas skirtų pakankamai laiko rizikos ir rizikos valdymo klausimams;

- c. tinkamos ir veiksmingos vidaus valdymo ir vidaus kontrolės sistemos (kaip apibrėžta V antraštinėje dalyje), kuria:
 - i. nustatyta aiški organizacinė struktūra ir gerai veikiančios nepriklausomos vidaus rizikos valdymo, atitikties ir audito funkcijos, kurias atliekantys asmenys pakankamai autoritetingi ir svarbūs, turi išteklių savo funkcijoms vykdyti;
 - ii. užtikrinama, kad pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos srityje būtų laikomasi taikytinų reguliavimo reikalavimų;
- d. vidaus kapitalo ir reguliuojamo kapitalo sumų, tipų ir paskirstymo siekiant tinkamai padengti įstaigos riziką;
- e. įstaigos likvidumo valdymo tikslų;
- f. darbo užmokesčio politikos, derančios su darbo užmokesčio nustatymo principais, nustatytais Direktyvos 2013/36/ES 92–95 straipsniuose ir EBI gairėse dėl patikimos atlygio politikos pagal Direktyvos 2013/36/ES 74 straipsnio 3 dalį ir 75 straipsnio 2 dalį⁷;
- g. priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti, kad būtų veiksmingai atlikti valdymo organo individualaus ir kolektyvinio tinkamumo vertinimai, kad valdymo organo sudėtis ir tęstinumo planavimas būtų tinkami ir kad valdymo organas veiksmingai atliktų savo funkcijas⁸;
- h. pagrindines funkcijas atliekančių asmenų atrankos ir tinkamumo vertinimo proceso⁹;
- i. priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti kiekvieno įsteigto valdymo organo komiteto vidaus veikimą, konkrečiai nustatant:
 - i. kiekvieno iš jų vaidmenį, sudėtį ir užduotis;
 - ii. tinkamą informacijos srautą, įskaitant rekomendacijų ir išvadų dokumentavimą, ir kiekvieno komiteto atskaitomybės ryšius su valdymo organu, kompetentingomis institucijomis ir kitomis šalimis;
- j. rizikos kultūros pagal šių gairių 9 skirsnį, kuria atsižvelgiama į įstaigos rizikos suvokimo ir rizikos prisiėmimo elgsenos aspektus;

⁷ EBI gairės dėl patikimos atlygio politikos.

⁸ Taip pat žr. Bendras ESMA ir EBI gairės dėl valdymo organo narių ir pagrindines funkcijas atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo.

⁹ Taip pat žr. Bendras ESMA ir EBI gairės dėl valdymo organo narių ir pagrindines funkcijas atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo.

- k. įstaigos kultūros ir vertybių pagal 10 skirsnį, kuriomis skatinama atsakinga ir etiška elgsena, įskaitant elgesio kodeksą ar panašią priemonę;
 - l. įstaigos lygmens interesų konfliktų sprendimo politikos, atitinkančios 11 skirsnį, ir darbuotojų politikos pagal 12 skirsnį;
 - m. priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemų vientisumą, įskaitant finansų ir veiklos kontrolės priemones bei įstatymų ir taikytinų standartų laikymąsi.
23. Nustatydamas, tvirtindamas ir prižiūradamas 22 punkte išvardytų aspektų įgyvendinimą, valdymo organas turėtų siekti užtikrinti verslo modelį, valdymo priemones, įskaitant rizikos valdymo sistemą, kurioje būtų atsižvelgiama į visą riziką. Atsižvelgdamos į visą riziką, su kuria susiduria, įstaigos turėtų atsižvelgti ir į visus svarbius rizikos veiksnius, įskaitant aplinkos, socialinius ir valdymo rizikos veiksnius. Įstaigos turėtų laikytis nuomonės, kad pastarieji gali didinti riziką, įskaitant kredito riziką, pvz., dėl rizikos veiksnių, susijusių su perėjimu prie tvarios ekonomikos, arba dėl išorės fizinių su klimatu susijusių įvykių, galinčių paveikti skolininkus, rinką, likvidumą, operacinę riziką ir reputacijos riziką, pvz., dėl socialinių ir valdymo rizikos veiksnių, pvz., kai tai susiję su užsakomosiomis paslaugomis¹⁰. Tokia rizika apima, pvz., teisinę riziką sutarčių ar darbo teisės srityje, riziką, susijusią su galimais žmogaus teisių pažeidimais, arba kitus ASV rizikos veiksnius, galinčius turėti įtakos šaliai, kurioje įsisteigęs paslaugų teikėjas, ir jo gebėjimui teikti sutartas paslaugas.
24. Valdymo organas turi prižiūrėti informacijos atskleidimo procesą ir bendravimą su išorės suinteresuotaisiais subjektais ir kompetentingomis institucijomis.
25. Visi valdymo organo nariai turėtų būti informuojami apie bendrą veiklą, įstaigos finansinę ir su rizika susijusią padėtį atsižvelgiant į ekonominę aplinką, ir apie priimamus sprendimus, kurie gali turėti didelį poveikį įstaigos veiklai.
26. Valdymo organo narys gali būti atsakingas už vidaus kontrolės funkciją, kaip numatyta V antraštinės dalies 19.1 skirsnyje, jeigu tas narys neturi kitų įgaliojimų, dėl kurių nukentėtų nario veikla vidaus kontrolės srityje ir vidaus kontrolės funkcijos nepriklausomumas.
27. Valdymo organas turėtų stebėti, reguliariai peržiūrėti ir ištaisyti bet kokius nustatytus procesus, strategijų ir politikos, susijusių su 22 ir 23 punktuose numatytais atsakomybės sritimis, trūkumus. Vidaus valdymo sistemą ir jos įgyvendinimą reikėtų reguliariai peržiūrėti ir atnaujinti atsižvelgiant į proporcingumo principą, kaip paaiškinta I antraštinėje dalyje. Reikėtų atlikti išsamesnę peržiūrą tais atvejais, kai reikšmingi pokyčiai daro poveikį įstaigai.

¹⁰ Žr. EBI ataskaitą dėl ASV rizikos valdymo ir priežiūros, skelbiamą pagal KRD 98 straipsnio 8 dalį, kurioje aprašoma, kaip EBI supranta ASV riziką ir kokie galimi perdavimo kanalai, taip pat pateikiamos rekomendacijos dėl priemonių, procesų, mechanizmų ir strategijų, kurias įstaigos turi įgyvendinti siekdamos nustatyti, įvertinti ir valdyti ASV riziką.

2 Valdymo organo valdymo funkcija

28. Valdymo funkciją vykdančias valdymo organas turėtų aktyviai dalyvauti įstaigos veikloje ir priimti tinkamus ir pagrįstus sprendimus.
29. Valdymo funkciją vykdančias valdymo organas turėtų atsakyti už jo nustatytų strategijų įgyvendinimą ir reguliariai aptarti jų įgyvendinimą ir tinkamumą su priežiūros funkciją vykdančiu valdymo organu. Praktinį įgyvendinimą gali užtikrinti įstaigos vadovybė.
30. Atlikdamas vertinimą ir priimdamas sprendimus, valdymo funkciją vykdančias valdymo organas turėtų konstruktyviai vertinti ir kritiškai peržiūrėti gautus pasiūlymus, paaiškinimus ir informaciją. Valdymo funkciją vykdančias valdymo organas turėtų teikti išsamias ataskaitas, reguliariai ir prireikus, nepagrįstai nedelsdamas, informuoti priežiūros funkciją vykdančią valdymo organą apie svarbius padėties vertinimo aspektus, riziką ir pokyčius, turinčius arba galinčius turėti poveikį įstaigai, pvz., svarbius sprendimus dėl verslo veiklos ir prisiimamos rizikos, įstaigos ekonominės ir verslo aplinkos, likvidumo ir patikimos kapitalo bazės bei reikšmingų rizikos pozicijų vertinimą.
31. Nedarant poveikio Direktyvos (ES) 2015/849 perkėlimui į nacionalinę teisę, valdymo organas, laikydamasis Direktyvos (ES) 2015/849 (Kovos su pinigų plovimu direktyvos, KPPD) 46 straipsnio 4 dalies reikalavimų, turėtų vieną iš savo narių paskirti atsakingu už įstatymų ir kitų teisės aktų, būtinų, kad būtų laikomasi šios direktyvos, įskaitant atitinkamą kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu politiką ir procedūras įstaigoje ir valdymo organo lygmeniu, įgyvendinimą¹¹.

3 Valdymo organo vykdoma priežiūros funkcija

32. Priežiūros funkciją vykdančias valdymo organo nariai turėtų, be kita ko, atlikti įstaigos strategijos stebėseną ir konstruktyvų vertinimą.
33. Nepažeidžiant nacionalinės teisės aktų, priežiūros funkciją vykdančio valdymo organo sudėtyje turėtų būti nepriklausomi nariai, kaip numatyta bendrų ESMA ir EBI gairių dėl valdymo organo narių ir pagrindines funkcijas atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo 9.3 skirsnyje, remiantis direktyvomis 2013/36/ES ir 2014/65/ES.
34. Nepažeisdamas pagal taikytinus nacionalinės bendrovių teisės aktus jam priskirtų atsakomybės sričių, priežiūros funkciją vykdančias valdymo organas turėtų:
 - a. prižiūrėti ir stebėti valdymo sprendimų priėmimą ir veiksmus ir veiksmingai prižiūrėti valdymo funkciją vykdančią valdymo organą, įskaitant jo individualaus ir kolektyvinio veiksmingumo ir įstaigos strategijos bei tikslų stebėseną ir vertinimą;

¹¹ Valdymo organas, kaip kolegialus organas, lieka atsakingas kaip visuma.

- b. konstruktyviai vertinti ir kritiškai peržiūrėti valdymo funkciją vykdančio valdymo organo narių teikiamus pasiūlymus ir informaciją ir to organo sprendimus;
- c. atsižvelgdamas į I antraštinėje dalyje įtvirtintą proporcingumo principą, tinkamai vykdyti rizikos komiteto, atlygio komiteto ir skyrimo komiteto pareigas ir atlikti jų vaidmenis, jeigu šių komitetų neįsteigta;
- d. užtikrinti ir reguliariai vertinti įstaigos vidaus valdymo sistemos veiksmingumą ir imtis tinkamų veiksmų nustatytiems trūkumams pašalinti;
- e. vykdyti priežiūrą ir stebėseną, kad būtų nuosekliai įgyvendinami įstaigos strateginiai tikslai, organizacinė struktūra ir rizikos strategija, rizikos apetitas ir rizikos valdymo sistema, taip pat kitų sričių politika (pvz., atlygio politika) ir informacijos atskleidimo sistema;
- f. stebėti, kad būtų nuosekliai laikomasi įstaigos rizikos kultūros;
- g. prižiūrėti elgesio kodekso ar panašaus kodekso bei veiksmingos politikos įgyvendinimą ir laikymąsi siekiant nustatyti, valdyti ir mažinti esamus ir galimus interesų konfliktus;
- h. prižiūrėti teikiamos finansinės informacijos ir ataskaitų vientisumą, taip pat vidaus kontrolės sistemą, įskaitant veiksmingą ir patikimą rizikos valdymo sistemą;
- i. užtikrinti, kad vidaus kontrolės funkcijų vadovai galėtų veikti nepriklausomai ir, neatsižvelgiant į prievolę teikti ataskaitas kitiems vidaus organams, verslo linijoms ar padaliniams, galėtų išreikšti susirūpinimą ir prireikus tiesiogiai perspėti priežiūros funkciją vykdančią valdymo organą, jei neigiami rizikos veiksniai turi arba gali turėti poveikį įstaigai;
- j. stebėti vidaus audito plano, kurį rengiant dalyvavo rizikos ir audito komitetai (jei tokie įsteigti), įgyvendinimą.

4 Valdymo organo pirmininko vaidmuo

- 35. Valdymo organo pirmininkas turėtų vadovauti valdymo organui, padėti užtikrinti veiksmingą informacijos srautą valdymo organe ir tarp valdymo organo ir jo komitetų, jei jie įsteigti, ir atsakyti už veiksmingą veikimą apskritai.
- 36. Pirmininkas turėtų skatinti atvirumu ir kritišku požiūriu pagrįstas diskusijas bei užtikrinti, kad sprendimų priėmimo procese būtų galima pareikšti ir aptarti skirtingas nuomones.
- 37. Paprastai valdymo organo pirmininkas turėtų būti nevykdomasis narys. Kai pirmininkui leidžiama vykdyti vykdomąsias pareigas, įstaiga turėtų taikyti priemones bet kokiam neigiamam poveikiui įstaigos stabdžių ir atsvarų sistemai sušvelninti (pvz., paskirti pagrindinį valdybos narį ar vyresnįjį nepriklausomą valdybos narį arba priežiūros funkciją atliekančiam

valdymo organe turėti daugiau nevykdomųjų narių). Visų pirma, pagal Direktyvos 2013/36/ES 88 straipsnio 1 dalies e punktą, įstaigos priežiūros funkciją vykdančio valdymo organo pirmininkas negali tuo pat metu eiti tos pačios įstaigos generalinio direktoriaus pareigų, nebent įstaiga tai pagrįstų ir būtų gautas kompetentingų valdžios institucijų leidimas.

38. Pirmininkas turėtų rengti posėdžių darbotvarkes ir užtikrinti, kad visų pirma būtų aptariamai strateginiai klausimai. Jis turėtų užtikrinti, kad valdymo organo sprendimai būtų priimami tinkamai ir pagrįstai ir kad dokumentai ir informacija būtų gaunami likus pakankamai laiko iki posėdžio.
39. Valdymo organo pirmininkas turėtų padėti aiškiai paskirstyti pareigas valdymo organo nariams ir užtikrinti veiksmingą informacijos srautą tarp jų, kad priežiūros funkciją vykdančio valdymo organo nariai galėtų konstruktyviai dalyvauti diskusijose, tinkamai ir pagrįstai balsuoti.

5 Priežiūros funkciją vykdančio valdymo organo komitetai

5.1 Komitetų steigimas

40. Remiantis Direktyvos 2013/36/ES 109 straipsnio 1 dalimi kartu su jos 76 straipsnio 3 dalimi, 88 straipsnio 2 dalimi ir 95 straipsnio 1 dalimi, visos įstaigos, kurios yra svarbios individualiai, iš dalies konsoliduotu ir konsoliduotu lygmenimis, privalo įsteigti rizikos, skyrimo¹² ir atlygio¹³ komitetus, kurie patartų priežiūros funkciją vykdančiam valdymo organui ir rengtų sprendimus, kuriuos turi priimti šis organas. Įstaigos, kurios nėra svarbios, įskaitant atvejus, kai, atsižvelgiant į rizikos ribojimo principus, jos konsoliduotos su įstaiga, kuri yra svarbi iš dalies konsoliduotu ar konsoliduotu lygmeniu, šių komitetų steigti neprivalo.
41. Jeigu rizikos ar skyrimo komitetas nėra įsteigtas, nuorodas į šiuos komitetus šiose gairėse reikėtų aiškinti kaip taikytinas priežiūros funkciją vykdančiam valdymo organui, atsižvelgiant į I antraštinėje dalyje įtvirtintą proporcingumo principą.
42. Įstaigos, atsižvelgdamos į šių gairių I antraštinėje dalyje nustatytus kriterijus, gali steigti kitus komitetus (pvz., kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu, etikos, elgesio ir atitikties komitetus).
43. Įstaigos turėtų užtikrinti aiškų pareigų ir užduočių skyrimą ir paskirstymą specializuotiems valdymo organo komitetams.
44. Kiekvienam komitetui priežiūros funkciją vykdančiam valdymo organas turėtų parengti dokumentais įformintus įgaliojimus, įskaitant jo atsakomybės sritį, ir numatyti reikiamas darbo procedūras.

¹² Taip pat žr. bendras ESMA ir EBI gaires dėl valdymo organo narių ir pagrindines funkcijas atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo pagal direktyvas 2013/36/ES ir 2014/65/ES.

¹³ Dėl atlygio komiteto žr. EBI gaires dėl patikimos atlygio praktikos.

45. Komitetai turėtų padėti priežiūros funkcijos vykdytojams konkrečiose srityse ir padėti kurti ir įgyvendinti patikimą vidaus valdymo sistemą. Pareigas ir atsakomybę pavedant komitetams, priežiūros funkciją vykdantis valdymo organas jokių būdu neatleidžiamas nuo kolektyvinio tų pareigų vykdymo.

5.2 Komitetų sudėtis¹⁴

46. Visiems komitetams turėtų pirmininkauti nevykdomasis valdymo organo narys, sugebantis objektyviai vertinti padėtį.
47. Nepriklausomi priežiūros funkciją vykdančio valdymo organo nariai¹⁵ turėtų aktyviai dalyvauti komitetų veikloje.
48. Kai pagal Direktyvą 2013/36/ES arba nacionalinę teisę reikia steigti komitetus, jų sudėtyje turėtų būti bent trys nariai.
49. Atsižvelgdamos į valdymo organo dydį ir nepriklausomų priežiūros funkciją vykdančio valdymo organo narių skaičių, įstaigos turėtų užtikrinti, kad komitetų sudėtyje nebūtų ta pati narių grupė, kuri sudaro kitą komitetą.
50. Įstaigos turėtų apsvarstyti galimybę kartais vykdyti komitetų pirmininkų ir narių rotaciją atsižvelgdamos į konkrečią patirtį, žinias ir įgūdžius, kurių individualiai ar kolektyviai reikia tiems komitetams.
51. Rizikos ir skyrimo komitetus turėtų sudaryti atitinkamos įstaigos priežiūros funkciją vykdančio valdymo organo nevykdomieji nariai. Audito komitetas turėtų būti sudarytas pagal Direktyvos 2006/43/EB 41 straipsnį¹⁶. Atlygio komitetas turėtų būti sudarytas pagal EBI gairių dėl patikimos atlygio politikos 2.4.1 skirsnį¹⁷.
52. G-SII ir O-SII įstaigų skyrimo komitetų daugumą turėtų sudaryti nepriklausomi nariai ir jiems turėtų pirmininkauti nepriklausomas narys. Kitų svarbių įstaigų, kurias nustato kompetentingos institucijos arba nacionalinės teisės aktai, skyrimo komitetuose turėtų būti pakankamai nepriklausomų narių, taip pat šios įstaigos gali laikyti gera praktika skirti nepriklausomą skyrimo komiteto pirmininką.
53. Skyrimo komiteto nariai individualiai ir kolektyviai turėtų turėti reikiamų žinių, įgūdžių ir patirties atrankos proceso ir tinkamumo reikalavimų srityje, kaip nustatyta Direktyvoje 2013/36/ES.

¹⁴ Šį skirsnį reikėtų taikyti kartu su bendromis ESMA ir EBI gairėmis dėl valdymo organo narių ir pagrindines funkcijas atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo pagal direktyvas 2013/36/ES ir 2014/65/ES.

¹⁵ Kaip apibrėžta bendrų ESMA ir EBI gairių dėl valdymo organo narių ir pagrindines funkcijas atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo pagal direktyvas 2013/36/ES ir 2014/65/ES 9.3 skirsnyje.

¹⁶ 2006 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/43/EB dėl teisės aktų nustatyto metinės finansinės atskaitomybės ir konsoliduotos finansinės atskaitomybės audito, iš dalies keičianti Tarybos direktyvas 78/660/EEB ir 83/349/EEB bei panaikinanti Tarybos direktyvą 84/253/EEB (OL L 157, 2006 6 9, p. 87), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/56/ES.

¹⁷ EBI gairės dėl patikimos atlygio politikos pagal Direktyvos 2013/36/ES 74 straipsnio 3 dalį ir 75 straipsnio 2 dalį ir informacijos atskleidimo pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 450 straipsnį (EBA/GL/2015/22).

54. G-SII ir O-SII įstaigų rizikos komiteto daugumą turėtų sudaryti nepriklausomi nariai. G-SII ir O-SII įstaigų rizikos komiteto pirmininkas turėtų būti nepriklausomas narys. Kitų svarbių įstaigų, kurias nustato kompetentingos institucijos arba nacionalinės teisės aktai, rizikos komiteto sudėtyje turėtų būti pakankamai nepriklausomų narių, ir, jei įmanoma, rizikos komitetui turėtų pirmininkauti nepriklausomas narys. Visose įstaigose rizikos komiteto pirmininkas neturėtų būti nei valdymo organo pirmininkas, nei kurio nors kito komiteto pirmininkas.
55. Rizikos komiteto nariai individualiai ir kolektyviai turėtų turėti reikiamų žinių, įgūdžių ir patirties rizikos valdymo ir kontrolės priemonių taikymo srityje.

5.3 Komitetų procesai

56. Komitetai turėtų reguliariai teikti ataskaitas priežiūros funkciją vykdančiam valdymo organui.
57. Komitetai turėtų atitinkamai sąveikauti vienas su kitu. Nepažeidžiant 49 punkto, tokia sąveika galėtų vykti kaip dalyvavimas vienas kito veikloje, suteikiant galimybę komiteto pirmininkui ar nariui būti ir kito komiteto nariu.
58. Komitetų nariai turėtų dalyvauti atvirose ir kritiškose diskusijose, kuriose konstruktyviai aptariamoms priešingos nuomonės.
59. Komitetai turėtų dokumentais įforminti savo posėdžių darbotvarkes ir pagrindinius rezultatus bei išvadas.
60. Rizikos ir skyrimo komitetai turėtų bent:
- a. turėti prieigą prie visos svarbios informacijos ir duomenų, būtinų jų vaidmeniui atlikti, įskaitant informaciją ir duomenis iš atitinkamų įmonių ir kontrolės funkciją atliekančių subjektų (pvz., teisinių, finansų, žmogiškųjų išteklių, IT, vidaus audito, rizikos, atitikties, įskaitant informaciją apie reikalavimų, susijusių su kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu, laikymąsi ir apibendrintą informaciją apie pranešimus apie įtartinus sandorius bei pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos veiksniais);
 - b. reguliariai gauti ataskaitas, *ad hoc* informaciją, pranešimus ir nuomones iš vidaus kontrolės funkcijų vykdytojų vadovų apie esamą įstaigos rizikos profilį, rizikos kultūrą ir rizikos ribas, taip pat apie reikšmingus pažeidimus¹⁸, kurie galėjo būti padaryti, su išsamia informacija apie taisomąsias priemones, kurių imtasi, turėtų būti imamas arba siūloma imtis tiems pažeidimams ištaisyti, ir su tomis priemonėmis susijusias rekomendacijas, taip pat reguliariai peržiūrėti jiems teiktinos informacijos apie riziką turinį, formą ir dažnumą bei priimti su tuo susijusius sprendimus;

¹⁸ Dėl sunkių pažeidimų kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu srityje. Taip pat žr. gaires, kurios turi būti parengtos pagal Direktyvos 2013/36/ES 117 straipsnio 6 dalį, kuriose patikslinamas šio straipsnio 5 dalyje nurodytų institucijų bendradarbiavimo ir keitimosi informacija būdas, visų pirma kiek tai susiję su tarpvalstybinėmis grupėmis ir su sunkių kovos su pinigų plovimu taisyklių pažeidimų nustatymu.

- c. prireikus užtikrinti tinkamą vidaus kontrolės funkcijų ir kitų svarbių funkcijų (žmogiškųjų išteklių, teisės, finansų) vykdytojų dalyvavimą veikloje atitinkamose jų kompetencijos srityse ir (arba) stengtis gauti išorės ekspertų patarimų.

5.4 Rizikos komiteto vaidmuo

61. Rizikos komitetas (jei jis įsteigtas) turėtų bent:

- a. teikti patarimus ir paramą priežiūros funkciją vykdančiam valdymo organui dėl įstaigos esamos ir būsimos bendros rizikos strategijos ir rizikos apetito, atsižvelgdamas į visų rūšių riziką, kad būtų užtikrintas jų derėjimas su verslo strategija, tikslais, įstaigos kultūra ir vertybėmis;
- b. padėti priežiūros funkciją vykdančiam valdymo organui prižiūrėti įstaigos rizikos strategijos įgyvendinimą ir atitinkamas nustatytas ribas;
- c. prižiūrėti kapitalo ir likvidumo valdymo, taip pat visų kitų svarbių rūšių įstaigos rizikos, kaip antai susijusios su rinka, kreditu, veikla (įskaitant teisinę ir IT riziką), taip pat reputacijos rizikos, strategijų įgyvendinimą siekiant įvertinti jų tinkamumą atsižvelgiant į patvirtintą rizikos strategiją ir rizikos apetitą;
- d. teikti priežiūros funkciją vykdančiam valdymo organui rekomendacijas dėl būtinų rizikos strategijos pakeitimų, susijusių, be kita ko, su įstaigos verslo modelio pokyčiais, rinkos pokyčiais ar rizikos valdymo funkcijos vykdytojų teikiamomis rekomendacijomis;
- e. teikti patarimus dėl išorės konsultantų, kuriuos priežiūros funkcijos vykdytojais gali nuspręsti pasitelkti konsultacijoms ar paramai, skyrimo;
- f. peržiūrėti kelis galimus scenarijus, įskaitant nepalankiausių sąlygų scenarijus, siekdamas įvertinti, kaip įstaigos rizikos profilis kistų atsižvelgiant į išorės ir vidaus įvykius;
- g. prižiūrėti visų klientams siūlomų pagrindinių finansinių produktų ir paslaugų suderinimą su įstaigos verslo modeliu ir rizikos strategija¹⁹. Rizikos komitetas turėtų vertinti su siūlomais finansiniais produktais ir paslaugomis susijusią riziką ir atsižvelgti į tiems produktams ir paslaugoms nustatytų kainų ir iš jų gaunamo pelno atitiktį;
- h. vertinti vidaus ar išorės auditorių rekomendacijas ir stebėti tinkamą priemonių, kurių imamasi, įgyvendinimą.

¹⁹ Taip pat žr. EBI mažmeninės bankininkystės produktų priežiūros ir valdymo gaires, paskelbtas adresu <http://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/consumer-protection-and-financial-innovation/guidelines-on-product-oversight-and-governance-arrangements-for-retail-banking-products>.

62. Rizikos komitetas turėtų bendradarbiauti su kitais komitetais, kurių veikla gali turėti poveikį rizikos strategijai (pvz., audito ir atlygio komitetams), ir reguliariai bendrauti su įstaigos vidaus kontrolės funkcijų vykdytojais, visų pirma rizikos valdymo funkcijos vykdytojais.
63. Rizikos komitetas, jei jis įsteigtas, nedarydamas poveikio atlygio komiteto užduotims, privalo nagrinėti, ar atlygio politikoje ir praktikoje numatant skatinimo priemones atsižvelgta į įstaigos riziką, kapitalą, likvidumą ir uždarbio tikimybę bei laiką.

5.5 Audito komiteto vaidmuo

64. Remiantis Direktyva 2006/43/EB²⁰, audito komitetas, jei jis įsteigtas, be kita ko, turėtų:
 - a. stebėti įstaigos vidaus kokybės kontrolės, rizikos valdymo sistemų ir, jei taikytina, vidaus audito funkcijos vykdytojų veiksmingumą, susijusį su audituojamos įstaigos finansine atskaitomybe, nepažeidžiant jos nepriklausomumo;
 - b. prižiūrėti įstaigos apskaitos politikos priemonių rengimą;
 - c. stebėti finansinės atskaitomybės procesą ir teikti rekomendacijas, skirtas jo vientisumui užtikrinti;
 - d. peržiūrėti ir stebėti teisės aktų nustatyta auditą atliekančių auditorių ar audito įmonių nepriklausomumą pagal Direktyvos 2006/43/ES 22, 22a, 22b, 24a ir 24b straipsnius ir Reglamento (ES) Nr. 537/2014²¹ 6 straipsnį, visų pirma su auditu nesusijusių paslaugų teikimo audituojamai įstaigai tinkamumą pagal to reglamento 5 straipsnį;
 - e. stebėti teisės aktų nustatyta metinių ir konsoliduotųjų finansinių ataskaitų auditą, visų pirma jo atlikimą, atsižvelgdamas į kompetentingos institucijos nustatytus faktus ir išvadas pagal Reglamento (ES) Nr. 537/2014 26 straipsnio 6 dalį;
 - f. atsakyti už teisės aktų nustatyta auditą atliekančio (-ių) išorės auditoriaus (-ių) arba audito įmonės (-ių) atrankos procedūrą ir rekomenduoti įstaigos kompetentingam organui patvirtinti jo (jų) paskyrimą (pagal Reglamento (ES) Nr. 537/2014 16 straipsnį, išskyrus atvejus, kai taikoma Reglamento (ES) Nr. 537/2014 16 straipsnio 8 dalis), atlygį ir atleidimą;
 - g. peržiūrėti teisės aktų nustatyto metinių ar konsoliduotųjų ataskaitų audito apimtį ir dažnį;

²⁰ 2006 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/43/EB dėl teisės aktų nustatyto metinės finansinės atskaitomybės ir konsoliduotos finansinės atskaitomybės audito, iš dalies keičianti Tarybos direktyvas 78/660/EEB ir 83/349/EEB bei panaikinanti Tarybos direktyvą 84/253/EEB (OL L 157, 2006 6 9, p. 87), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/56/ES.

²¹ 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 537/2014 dėl konkrečių viešojo intereso įmonių teisės aktų nustatyto audito reikalavimų, kuriuo panaikinamas Komisijos sprendimas 2005/909/EB (OL L 158, 2014 5 27, p. 77).

- h. remdamasis Direktyvos 2006/43/ES 39 straipsnio 6 dalies a punktu, informuoti audituojamos įstaigos administracinį ar priežiūros organą apie teisės aktų nustatyto audito rezultatus ir paaiškinti, kaip teisės aktų nustatytas auditas prisidėjo prie finansinės atskaitomybės vientisumo ir koks tame procese buvo audito komiteto vaidmuo;
- i. gauti audito ataskaitas ir į jas atsižvelgti.

5.6 Bendri komitetai

- 65. Remdamosi Direktyvos 2013/36/ES 76 straipsnio 3 dalimi, kompetentingos institucijos svarbiomis nelaikomoms įstaigoms gali leisti sujungti rizikos komitetą su audito komitetu (jei jis įsteigtas), kaip numatyta Direktyvos 2006/43/EB 39 straipsnyje.
- 66. Jeigu nesvarbiose įstaigose įsteigti rizikos ir skyrimo komitetai, jie gali būti sujungti. Tokiu atveju tos įstaigos turėtų dokumentais įforminti priežastis, dėl kurių jos nusprendė sujungti komitetus, ir kaip, taikant šį požiūrį, įgyvendinami komitetų tikslai.
- 67. Įstaigos turėtų visada užtikrinti, kad bendro komiteto nariai individualiai ir kolektyviai turėtų būtinų žinių, įgūdžių ir patirties, kad visiškai suvoktų bendro komiteto vykdomas pareigas²².

III antraštinė dalis. Valdymo sistema

6 Organizacinė sistema ir struktūra

6.1 Organizacinė sistema

- 68. Įstaigos valdymo organas turėtų užtikrinti tinkamą ir skaidrią organizacinę ir veiklos struktūrą ir parengti raštišką jos aprašą. Ta struktūra turėtų būti skatinamas ir įrodomas veiksmingas rizikos ribojimu pagrįstas įstaigos valdymas individualiu, iš dalies konsoliduotu ir konsoliduotu lygmenimis. Valdymo organas turėtų užtikrinti, kad vidaus kontrolės funkcijų vykdytojai būtų nepriklausomi nuo jų kontroliuojamų verslo linijų, įskaitant tai, kad pareigos būtų tinkamai atskirtos ir kad jie turėtų pakankamus finansinius ir žmogiškuosius išteklius ir įgaliojimus veiksmingai savo vaidmeniui atlikti. Atskaitomybės ryšiai ir atsakomybės pasiskirstymas, visų pirma tarp pagrindines funkcijas atliekančių asmenų, įstaigoje turėtų būti aiškūs, gerai apibrėžti, nuoseklūs, įmanomi ir tinkamai įforminami dokumentais. Dokumentai turėtų būti atitinkamai atnaujinami.
- 69. Įstaigos struktūra neturėtų kliudyti valdymo organo gebėjimui veiksmingai prižiūrėti ir valdyti riziką, su kuria susiduria įstaiga ar grupė, arba kompetentingos institucijos gebėjimui veiksmingai vykdyti įstaigos priežiūrą.

²² Taip pat žr. bendras ESMA ir EBI gaires dėl valdymo organo narių ir pagrindines funkcijas atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo pagal direktyvas 2013/36/ES ir 2014/65/ES.

70. Valdymo organas turėtų įvertinti, ar ir kaip svarbūs grupės struktūros pokyčiai (pvz., naujų patronuojamųjų įmonių įsteigimas, grupės dalių susijungimas ir įsigijimas, pardavimas ar likvidavimas bei išorės pokyčiai) daro poveikį įstaigos organizacinės sistemos patikimumui. Nustatęs trūkumą, valdymo organas turėtų skubiai atlikti reikiamus pakeitimus.

6.2 Pažinti savo struktūrą

71. Valdymo organas turėtų puikiai pažinti ir suvokti įstaigos teisinę, organizacinę ir veiklos struktūrą („pažink savo struktūrą“) bei užtikrinti, kad ji derėtų su patvirtinta verslo ir rizikos strategija, rizikos apetitu ir kad jai būtų taikoma įstaigos rizikos valdymo sistema.
72. Valdymo organas turėtų atsakyti už patikimos naujų struktūrų kūrimo strategijos ir politikos tvirtinimą. Jeigu savo grupėje įstaiga sukuria daug juridinių subjektų, dėl jų skaičiaus ir, visų pirma, tarpusavio ryšių ir sandorių neturėtų kilti sunkumų vidaus valdymo sistemai ir veiksmingam visos grupės rizikos valdymui ir priežiūrai. Valdymo organas turėtų užtikrinti, kad įstaigos struktūra ir, jei taikoma, grupėje esančios struktūros, remiantis 7 skirsnyje nustatytais kriterijais, būtų aiškios, veiksmingos ir skaidrios įstaigos darbuotojams, akcininkams ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams ir kompetentingai institucijai.
73. Valdymo organas turėtų vadovauti nustatant įstaigos struktūrą, jos raidą ir apribojimus ir turėtų užtikrinti, kad struktūra būtų pagrįsta ir veiksminga ir nebūtų nepagrįstai ar netinkamai sudėtinga.
74. Konsoliduojančiosios įstaigos valdymo organas turėtų suvokti ne tik grupės teisinę, organizacinę ir veiklos struktūrą, bet ir įvairių jos subjektų tikslą ir veiklą bei jų ryšius ir santykius. Tai reiškia, kad reikia suvokti konkrečiai grupei kylančią operacinę riziką, grupės vidaus pozicijas ir poveikį, kuris galėtų būti padarytas grupės finansavimui, kapitalui, likvidumui ir rizikos profiliams įprastomis ir nepalankiomis aplinkybėmis. Valdymo organas turėtų užtikrinti, kad įstaiga galėtų laiku rengti grupės informaciją apie kiekvieno juridinio asmens tipą, charakteristikas, organizacinę schemą, nuosavybės struktūrą ir verslo veiklą ir kad grupės įstaigos laikytųsi visų priežiūros ataskaitų teikimo reikalavimų individualiu, iš dalies konsoliduotu ir konsoliduotu lygmenimis.
75. Konsoliduojančiosios įstaigos valdymo organas turėtų užtikrinti, kad įvairūs grupės subjektai (įskaitant pačią konsoliduojančiąją įstaigą) gautų pakankamai informacijos, kad aiškiai suvoktų bendruosius grupės tikslus, strategijas ir rizikos profilį ir tai, kaip atitinkamas grupės subjektas įterpiamas į grupės struktūrą ir operacinį veikimą. Ši informacija ir jos atnaujintos versijos turėtų būti įforminamos dokumentais ir pateikiamos atitinkamų funkcijų vykdytojams, įskaitant valdymo organą, verslo linijas ir vidaus kontrolės funkcijų vykdytojus. Konsoliduojančiosios įstaigos valdymo organo nariai, atsižvelgdami į gairių 7 skirsnyje nustatytus kriterijus, turėtų nuolat sekti informaciją apie riziką, kurią kelia grupės struktūra. Be kita ko, jie turėtų gauti:

- a. informaciją apie pagrindinius rizikos veiksnius;

- b. reguliarias ataskaitas, kuriose vertinama bendroji įstaigos struktūra ir individualių subjektų veiklos atitiktis patvirtintai visos grupės strategijai;
- c. reguliarias ataskaitas srityse, kuriose pagal reguliavimo sistemą reikalaujama, kad būtų laikomasi reikalavimų individualiu, iš dalies konsoliduotu ir konsoliduotu lygmenimis.

6.3 Sudėtingos struktūros ir nestandartinė ar neskaidri veikla

76. Įstaigos turėtų vengti kurti sudėtingas ir galimai neskaidrias struktūras. Priimdamos sprendimus įstaigos turėtų atsižvelgti į rezultatus, gautus atliekant rizikos vertinimą, kuriuo siekiama nustatyti, ar tokias struktūras galima panaudoti su pinigų plovimu ar kitais finansiniais nusikaltimais susijusiais tikslais, ir atitinkamas kontrolės priemonės bei galiojančią teisinę sistemą²³. Šiuo tikslu įstaigos turėtų atsižvelgti bent į tai:
- a. kiek jurisdikcija, kurioje bus sukurta struktūra, veiksmingai laikosi ES ir tarptautinių mokesčių skaidrumo ir kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu standartų²⁴;
 - b. kiek struktūra naudinga siekiant akivaizdaus ekonominio ir teisėto tikslo;
 - c. kiek struktūra galima pasinaudoti siekiant nuslėpti galutinio tikrojo savininko tapatybę;
 - d. kiek kliento prašymas, dėl kurio gali būti sukurta struktūra, kelia susirūpinimą;
 - e. ar struktūra gali kliudyti įstaigos valdymo organui tinkamai vykdyti priežiūrą arba ar ji gali mažinti įstaigos gebėjimą valdyti susijusią riziką;
 - f. ar struktūra kliudo kompetentingoms institucijoms veiksmingai vykdyti priežiūrą.
77. Bet kuriuo atveju įstaigos neturėtų kurti neaiškių arba nepagrįstai sudėtingų struktūrų, neturinčių aiškaus ekonominio pagrindimo ar teisinio tikslo, arba struktūrų, dėl kurių galėtų kilti susirūpinimas, jog jos gali būti kuriamos su finansiniais nusikaltimais susijusiu tikslu.
78. Steigdamas šias struktūras, valdymo organas turėtų suvokti jas ir jų tikslą, taip pat su jomis susijusią konkrečią riziką ir užtikrinti, kad tame procese tinkamai dalyvautų vidaus kontrolės funkcijų vykdytojai. Šios struktūros turėtų būti patvirtinamos ir palaikomos tik jeigu aiškiai apibrėžtas ir suvokiamas jų tikslas ir jeigu valdymo organas yra tikras, kad nustatyta visa reikšminga rizika, įskaitant reputacijos riziką, kad visą riziką galima veiksmingai valdyti ir tinkamai apie ją pranešti ir kad užtikrinama veiksminga priežiūra. Kuo sudėtingesnė ir

²³ Išsamesnės informacijos apie šalies rizikos ir su atskirais produktais ir klientais susijusios rizikos vertinimą įstaigos taip pat gali rasti bendrose gairėse dėl pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos veiksnių (šiuo metu gairės peržiūrimos) (EBA GL JC/2017/37).

²⁴ Taip pat žr. <https://eba.europa.eu/regulation-and-policy/anti-money-laundering-and-e-money/rts-on-the-implementation-of-group-wide-aml/cft-policies-in-third-countries>.

neaiškesnė yra organizacinė ir veiklos struktūra ir kuo didesnė rizika, tuo intensyvesnė turėtų būti struktūros priežiūra.

79. Įstaigos turėtų savo sprendimus įforminti dokumentais ir turėtų galėti juos pagrįsti kompetentingoms institucijoms.
80. Valdymo organas turėtų užtikrinti, kad būtų imamasi tinkamų veiksmų siekiant išvengti ar sumažinti šių struktūrų veiklos riziką. Tam, be kita ko, reikėtų užtikrinti, kad:
 - a. įstaigoje būtų įgyvendinama tinkama politika ir procedūros, dokumentais įforminami šios veiklos peržiūros, atitikties užtikrinimo, tvirtinimo ir rizikos valdymo procesai (pvz., taikytinos ribos, informacijos šaltiniai), atsižvelgiant į pasekmes grupės organizacinei ir veiklos struktūrai, rizikos profiliui ir reputacijos rizikai;
 - b. informacija apie šią veiklą ir su ja susijusią riziką būtų prieinama konsoliduojančiajai įstaigai, vidaus ir išorės auditoriams, ir būtų teikiama priežiūros funkcijų vykdančiam valdymo organui ir leidimą išdavusiai kompetentingai institucijai;
 - c. įstaiga reguliariai vertintų tęstinį poreikį išlaikyti šias struktūras.
81. Remdamiesi rizika pagrįstu metodu, vidaus audito funkcijos vykdytojai turėtų reguliariai peržiūrėti šias struktūras ir veiklą, įskaitant jų atitiktį teisės aktams ir profesiniams standartams.
82. Kai įstaigos klientų vardu vykdo nestandartinę ar neskaidrią veiklą (pvz., padeda klientams kurti priemones lengvatinio apmokestinimo jurisdikcijose, kurti sudėtingas struktūras, finansuoti su jomis susijusius sandorius arba teikti patikėtinių paslaugas), dėl kurios kyla panašių vidaus valdymo problemų ir kyla didelė veiklos ir reputacijos rizika, jos turėtų imtis tokių pat rizikos valdymo priemonių, kokių būtų imamasi įstaigai vykdant savo verslo veiklą. Visų pirma įstaigos turėtų įvertinti priežastį, dėl kurios klientas pageidauja įsteigti tam tikrą struktūrą.

7 Organizacinė sistema grupėje

83. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 109 straipsnio 2 dalį patronuojančioji įmonė ir patronuojamosios įmonės, kurioms taikoma ši direktyva, turėtų užtikrinti, kad valdymo priemonės, procesai ir mechanizmai būtų nuoseklūs ir gerai integruoti konsoliduotu arba iš dalies konsoliduotu lygmenimis. Tam patronuojančiosios įmonės ir į rizikos ribojimu pagrįstą konsolidavimą įtrauktos patronuojamosios įmonės turėtų įgyvendinti šias priemones, procesus ir mechanizmus savo patronuojamosiose įmonėse, kurioms Direktyva 2013/36/ES netaikoma, įskaitant trečiosiose šalyse (įskaitant finansų centrus lengvatinio apmokestinimo zonoje) įsteigtas įmones, kad užtikrintų patikimas valdymo priemones konsoliduotu ir iš dalies konsoliduotu lygmenimis. Reikalavimams dėl atlygio taikomos kai kurios išimties pagal 109

straipsnio 4 ir 5 dalis²⁵. Kompetentingi funkcijų vykdytojai konsoliduojančiojoje įstaigoje ir jos patronuojamosiose įmonėse prireikus turėtų sąveikauti ir keistis duomenimis ir informacija. Valdymo priemonėmis, procesais ir mechanizmais turėtų būti užtikrinama, kad konsoliduojančioji įstaiga turėtų pakankamai duomenų ir informacijos ir galėtų įvertinti visos grupės rizikos profilį, kaip aprašyta 6.2 skirsnyje.

84. Patronuojamosios įmonės, kuriai taikoma Direktyva 2013/36/ES, valdymo organas turėtų priimti ir individualiu lygmeniu įgyvendinti visos grupės valdymo politiką, parengtą konsoliduotu ar iš dalies konsoliduotu lygmeniu, taip, kad ji atitiktų visus specialiuosius reikalavimus pagal ES ir nacionalinę teisę.
85. Konsoliduotu ir iš dalies konsoliduotu lygmenimis konsoliduojančioji įstaiga turėtų užtikrinti, kad visos įstaigos ir kiti į rizikos ribojimu pagrįstą konsolidavimą įtraukti subjektai, įskaitant jų patronuojamąsias įmones, kurioms Direktyva 2013/36/ES netaikoma, laikytųsi V antraštinėje dalyje nurodytos visos grupės valdymo politikos ir vidaus kontrolės sistemos. Įgyvendindama valdymo politiką, konsoliduojančioji įstaiga turėtų užtikrinti, kad kiekvienai patronuojamajai įmonei būtų įdiegtos patikimos valdymo priemonės, ir apsvarstyti konkrečias priemones, procesus ir mechanizmus, jei verslo veikla organizuota ne atskiruose juridiniuose subjektuose, o verslo linijų matricoje, aprėpiančioje daugelį juridinių asmenų.
86. Konsoliduojančioji įstaiga turėtų atsižvelgti į visų jos patronuojamųjų įmonių interesus ir į tai, kaip strategija ir politika ilgainiui prisidedama prie kiekvienos patronuojamosios įmonės ir visos grupės interesų.
87. Patronuojančiosios įmonės ir jų patronuojamosios įmonės turėtų užtikrinti, kad grupės įstaigos ir subjektai kiekvienoje atitinkamoje jurisdikcijoje laikytųsi visų specialiųjų reguliavimo reikalavimų.
88. Konsoliduojančioji įstaiga turėtų užtikrinti, kad trečiosiose šalyse įsteigtose patronuojamosiose įmonėse, įtrauktose į rizikos ribojimu pagrįstą konsolidavimą, būtų įdiegtos valdymo priemonės, procesai ir mechanizmai, atitinkantys visos grupės valdymo politiką, ir kad jos laikytųsi Direktyvos 2013/36/ES 74–96 straipsnių ir šių gairių reikalavimų, jeigu tai nėra neteisėta pagal trečiosios šalies įstatymus.
89. Direktyvos 2013/36/ES valdymo reikalavimai ir šių gairių nuostatos įstaigoms taikomi nepriklausomai nuo to, ar įstaigos yra trečiojoje šalyje esančios patronuojančiosios įmonės patronuojamosios įmonės. Jeigu trečiojoje šalyje esančios patronuojančiosios įmonės ES patronuojamoji įmonė yra konsoliduojančioji įstaiga, trečiojoje šalyje esančios patronuojančiosios įmonės ir kitų tos patronuojančiosios įmonės tiesioginių patronuojamųjų įmonių lygmuo į rizikos ribojimu pagrįstą konsolidavimą neįtraukiami. Konsoliduojančioji įstaiga turėtų užtikrinti, kad jos valdymo politikoje būtų atsižvelgta į patronuojančiosios įstaigos, esančios trečiojoje šalyje, grupės valdymo politiką tiek, kiek tai neprieštarauja

²⁵ Taip pat žr. EBI gaires dėl patikimos atlygio politikos.

reikalavimams, nustatytiems pagal atitinkamus ES teisės aktus, įskaitant Direktyvą 2013/36/ES ir papildomas šiose gairėse pateiktas specifikacijas.

90. Rengdamos politiką ir dokumentais įformindamos valdymo priemonės, įstaigos turėtų atsižvelgti į gairių I priede išvardytus aspektus. Nors politiką ir dokumentus galima įforminti atskirais dokumentais, įstaigos turėtų apsvarstyti galimybę juos sujungti arba nurodyti viename valdymo sistemos dokumente.

8 Užsakomųjų paslaugų politika²⁶

91. Valdymo organas turėtų patvirtinti, reguliariai peržiūrėti ir atnaujinti įstaigos užsakomųjų paslaugų politiką, užtikrindamas, kad būtų laiku diegiami reikiami pakeitimai.
92. Užsakomųjų paslaugų politikoje turėtų būti atsižvelgiama į užsakomųjų paslaugų poveikį įstaigos veiklai ir jai kylančiais rizikais (pvz., operacinei rizikai, įskaitant teisinę ir IT riziką, reputacijos rizikai ir koncentracijos rizikai). Į politiką turėtų būti įtrauktos ataskaitų teikimo ir stebėsenos priemonės, kurias reikėtų įgyvendinti nuo užsakomųjų paslaugų sutarties vykdymo pradžios iki pabaigos (įskaitant užsakomųjų paslaugų pagrindimo parengimą, užsakomųjų paslaugų sutarties sudarymą, sutarties vykdymą iki jos galiojimo pabaigos, nenumatytų atvejų planus ir pasitraukimo strategijas). Įstaiga išlieka visiškai atsakinga už visas užsakomąsias paslaugas ir veiklą bei su jomis susijusius valdymo sprendimus. Užsakomųjų paslaugų politikoje atitinkamai turėtų būti aiškiai nustatyta, kad, perkant užsakomąsias paslaugas, įstaiga neatleidžiama nuo norminių įpareigojimų ir atsakomybės savo klientams.
93. Politikoje turėtų būti nustatyta, kad užsakomųjų paslaugų priemonės neturėtų kliudyti veiksmingai prižiūrėti įstaigos veiklą jos patalpose ir kitur ir neturėtų prieštarauti jokiems su priežiūra susijusiems paslaugų ir veiklos apribojimams. Politika taip pat turėtų apimti grupėje perkamas užsakomąsias paslaugas (t. y. paslaugas, kurias įstaigos grupėje teikia atskiras juridinis asmuo) ir ja turėtų būti atsižvelgiama į konkrečias grupės aplinkybes.

IV antraštinė dalis. Rizikos kultūra ir profesinis elgesys

9 Rizikos kultūra

94. Patikima, kruopštumu pagrįsta ir nuosekli rizikos kultūra turėtų būti vienas pagrindinių veiksmingo įstaigų rizikos valdymo elementų ir turėtų sudaryti sąlygas įstaigoms priimti pagrįstus ir informacija pagrįstus sprendimus.
95. Įstaigos turėtų kurti integruotą visos įstaigos rizikos kultūrą visiškai suvokdamos joms kylančią riziką ir kaip ją valdyti ir vadovaudamosi visaapimančiu požiūriu į riziką, taip pat atsižvelgdamos į įstaigos rizikos apetitą.

²⁶ Taip pat žr. EBA gaires dėl užsakomųjų paslaugų susitarimų: <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/internal-governance/guidelines-on-outsourcing-arrangements>

96. Įstaigos turėtų kurti rizikos kultūrą pasitelkdamas politikos priemones, bendravimą ir darbuotojų mokymą įstaigų veiklos, strategijos ir rizikos profilio srityse ir turėtų pritaikyti bendravimą ir darbuotojų mokymą taip, kad būtų atsižvelgiama į darbuotojų atsakomybę rizikos prisiėmimo ir rizikos valdymo srityse.
97. Darbuotojai turėtų visiškai suvokti savo su rizikos valdymu susijusią atsakomybę. Rizikos valdymu turėtų užsiimti ne tik rizikos specialistai arba vidaus kontrolės funkcijų vykdytojai. Už kasdienį rizikos valdymą pagal įstaigos politiką, procedūras ir kontrolės priemones pirmiausia atsako įstaigos padaliniai, prižiūrimi valdymo organo, atsižvelgdami į įstaigos rizikos apetitą ir pajėgumą prisiimti riziką.
98. Tvirta rizikos kultūra turėtų apimti (bet nebūtinai tik) toliau nurodytus aspektus.
- Žemynkryptis požiūris. Valdymo organas turėtų būti atsakingas už pagrindinių įstaigos vertybių ir lūkesčių nustatymą ir paskelbimą. Jo narių elgesys turėtų atspindėti vertybes. Įstaigų vadovybė, įskaitant pagrindines funkcijas atliekančius asmenis, turėtų padėti vidaus lygmeniu skleisti darbuotojams žinią apie pagrindines vertybes ir lūkesčius. Darbuotojai turėtų veikti pagal visus taikomus įstatymus ir kitus teisės aktus ir skubiai pranešti aukštesniam lygmeniui apie pastebėtą reikalavimų nesilaikymą įstaigoje arba už jos ribų (pvz., kompetentingai institucijai, taikant informavimo apie pažeidimus procesą). Valdymo organas turėtų nuolat skatinti, stebėti ir vertinti įstaigos rizikos kultūrą, apsvarstyti rizikos kultūros poveikį įstaigos finansiniam stabilumui, rizikos profiliui ir patikimam valdymui ir prireikus atlikti pakeitimų.
 - Atskaitomybė. Atitinkami darbuotojai visais lygmenimis turėtų žinoti ir suvokti pagrindines įstaigos vertybes ir, kiek tai būtina jų pareigoms vykdyti, įstaigos rizikos apetitą ir pajėgumą prisiimti riziką. Jie turėtų gebėti eiti savo pareigas ir suvokti, kad bus laikomi atsakingais už savo veiksmus, susijusius su įstaigos elgesiu prisiimant riziką.
 - Veiksmingas bendravimas ir kritinis mąstymas. Patikima rizikos kultūra turėtų būti skatinama atviro bendravimo ir kritinio mąstymo aplinka, kurioje, vykstant sprendimų priėmimo procesams, remiama didelė nuomonių įvairovė, sudaromos galimybės išbandyti galiojančią praktiką, skatinamas darbuotojų konstruktyvus kritinis požiūris ir kuriama atviro ir konstruktyvaus dalyvavimo aplinka visoje organizacijoje.
 - Paskatos. Tinkamos paskatos turėtų vaidinti vieną svarbiausių vaidmenų derinant rizikos prisiėmimo elgesį su įstaigos rizikos profiliu ir ilgalaikiais interesais²⁷.

10 Įstaigos vertybės ir elgesio kodeksas

99. Valdymo organas turėtų parengti, priimti ir skatinti aukštus etikos ir profesinius standartus ir jų laikytis atsižvelgdamas į konkrečius įstaigos poreikius ir charakteristikas, taip pat turėtų užtikrinti šių standartų įgyvendinimą (taikant elgesio kodeksą ar panašią priemonę). Jis taip

²⁷ Taip pat žr. EBI gaires dėl patikimos atlygio politikos pagal Direktyvos 2013/36/ES 74 straipsnio 3 dalį ir 75 straipsnio 2 dalį ir informacijos atskleidimo pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 450 straipsnį (EBA/GL/2015/22), paskelbtas adresu <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/remuneration>.

pat turėtų prižiūrėti, kaip darbuotojai laikosi šių standartų. Tam tikrais atvejais valdymo organas gali priimti ir įgyvendinti visos įstaigos grupės standartus ar bendrus standartus, kuriuos paskelbia asociacijos ar kitos svarbios organizacijos.

100. Institucijos turėtų užtikrinti, kad darbuotojai nebūtų diskriminuojami dėl lyties, rasės, odos spalvos, etninės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos.
101. Įstaigos politika turėtų būti neutrali lyties atžvilgiu. Tai apima, bet neapsiriboja, darbo užmokesčio ir įdarbinimo politiką, karjeros raidą ir planavimą, galimybes mokytis ir galimybę pretenduoti į laisvas darbo vietas įstaigoje. Įstaigos turėtų užtikrinti lygias galimybes²⁸ visiems darbuotojams nepriklausomai nuo jų lyties, be kita ko, atsižvelgiant į karjeros perspektyvas, ir turėtų siekti, kad valdymo organe ir vadovaujančias pareigas einančių darbuotojų grupėje būtų geriau atstovaujama nepakankamai atstovaujamos lyties asmenims, kaip apibrėžta Komisijos deleguotajame reglamente (techniniai reguliavimo standartai (TRS) dėl nustatytųjų darbuotojų)²⁹. Įstaigos turėtų atskirai stebėti vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumo raidą nustatytųjų darbuotojų (išskyrus valdymo organo narius), valdymo funkciją vykdančio valdymo organo narių, priežiūros funkciją vykdančio valdymo organo narių ir kitų darbuotojų atžvilgiu. Įstaigos turėtų taikyti politiką, kuri palengvintų darbuotojų reintegraciją po motinystės, tėvystės ar vaiko priežiūros atostogų.
102. Įgyvendinamais standartais turėtų būti siekiama sustiprinti įstaigos patikimas valdymo priemonės ir sumažinti įstaigai kylančią riziką, visų pirma operacinę ir reputacijos riziką, kuri gali turėti didelį neigiamą poveikį įstaigos pelningumui ir tvarumui – taip gali būti dėl baudų, bylinėjimosi išlaidų, kompetentingų institucijų nustatytų apribojimų, kitų finansinių ir baudžiamųjų sankcijų, taip pat dėl prekių ženklų vertės ir vartotojų pasitikėjimo praradimo.
103. Valdymo organas turėtų būti parengęs ir dokumentais įforminęs politikos priemones, kuriomis nurodoma, kaip reikėtų laikytis šių standartų. Šiomis politikos priemonėmis turėtų būti:
 - a. primenama darbuotojams, kad visa įstaigos veikla turėtų būti vykdoma laikantis taikomų įstatymų ir įstaigos vertybių;
 - b. skatinama suvokti riziką – diegiant tvirtą rizikos kultūrą pagal šių gairių 9 skirsnį, perteikiant valdymo organo požiūrį, jog veikla bus vykdoma neviršijant nustatyto rizikos apetito, įstaigos nustatytų ribų ir darbuotojų atitinkamų atsakomybės sričių;
 - c. nustatomi priimtino ir nepriimtino elgesio, visų pirma susijusio su netinkamu finansinių ataskaitų teikimu ir netinkamu elgesiu, ekonominiais ir finansiniais nusikaltimais, įskaitant (tačiau tuo neapsiribojant) sukčiavimą, pinigų plovimą ir teroristų

²⁸ Taip pat žr. 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2006/54/EB dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo.

²⁹ Taip pat žr. EBI gaires dėl lyčių požiūriu neutralios atlygio politikos.

finansavimą, antimonopolinę praktiką, finansines sankcijas, kyšininkavimą ir korupciją, manipuliavimą rinka, netinkamą pardavimą ir kitus vartotojų apsaugos teisės aktų pažeidimus, tiesiogiai ar netiesiogiai padarytus mokestiniais nusikaltimais, be kita ko, taikant neteisėtas ar uždraustas dividendų arbitražo schemas, principai ir pateikiama pavyzdžių;

- d. patikslinama, kad darbuotojai turėtų ne tik laikytis įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų ir vidaus politikos, bet ir elgtis sąžiningai ir vykdyti savo pareigas profesionaliai, rūpestingai ir stropiai;
- e. užtikrinama, kad darbuotojai žinotų apie galimas vidaus ir išorės drausmines priemones, teisinius veiksmus ir sankcijas, kurių gali būti imamasi netinkamo ir nepriimtino elgesio atvejais.

104. Įstaigos turėtų stebėti, kaip laikomasi šių standartų, ir užtikrinti, kad darbuotojai būtų su jais susipažinę, pvz., rengdamos mokymą. Įstaigos turėtų apibrėžti funkciją, kurios vykdytojas būtų atsakingas už elgesio kodekso ar panašios priemonės reikalavimų laikymosi stebėseną ir pažeidimų vertinimą, taip pat nustatyti procesą, taikytiną reikalavimų nesilaikymo atveju. Apie rezultatus turėtų būti reguliariai pranešama valdymo organui.

11 Įstaigos lygmens interesų konfliktų sprendimo politika

105. Valdymo organas turėtų būti atsakingas už veiksmingos politikos nustatymą, tvirtinimą ir jos įgyvendinimą ir palaikymą priežiūrai, kad galėtų nustatyti, vertinti, valdyti ir mažinti faktinius ir galimus įstaigos lygmens interesų konfliktus, kylančius, pvz., vykdant įvairių veiklų ir funkcijas, įstaigoje, įvairiose į rizikos ribojimu pagrįstą konsolidavimą įtrauktose įstaigose arba įvairiose įstaigos verslo linijose ar padaliniuose, arba išorės suinteresuotųjų subjektų atžvilgiu, bei užkirsti jiems kelią.

106. Savo organizacinėje ir administracinėje sistemose įstaigos turėtų imtis pakankamų priemonių, kad užkirstų kelią neigiamam interesų konfliktų poveikiui klientų interesams.

107. Įstaigų įgyvendinamos interesų konfliktų valdymo arba, tam tikrais atvejais, mažinimo priemonės turėtų būti įformintos dokumentais, jomis nustatant, be kita ko:

- a. tinkamą pareigų atskyrimą, pvz., skirtingiems asmenims pavedant nesuderinamas sandorių apdorojimo ar paslaugų teikimo užduotis arba skirtingiems asmenims pavedant priežiūros ir ataskaitų teikimo užduotis nesuderinamose veiklos srityse;
- b. informacijos kliūtis, pvz., fiziškai atskiriant tam tikras verslo linijas ar padalinius.

12 Darbuotojų interesų konfliktų sprendimo politika³⁰

108. Valdymo organas turėtų būti atsakingas už veiksmingos politikos nustatymą, tvirtinimą ir jos įgyvendinimo ir palaikymo priežiūrą, kad galėtų nustatyti, vertinti, valdyti ir mažinti faktinius ir galimus įstaigos interesų ir darbuotojų, įskaitant valdymo organo narius, privačių interesų konfliktus, galinčius neigiamai paveikti jų pareigų vykdymą ir atsakomybę, bei užkirsti jiems kelią. Konsoliduojančioji įstaiga turėtų atsižvelgti į interesus pagal visos grupės interesų konfliktų sprendimo politiką konsoliduotu ar iš dalies konsoliduotu lygmeniu.
109. Šia politika turėtų būti siekiama nustatyti darbuotojų interesų (įskaitant jų artimiausių šeimos narių interesus) konfliktus. Įstaigos turėtų atsižvelgti į tai, kad interesų konfliktų gali kilti ne tik dėl dabartinių, bet ir dėl ankstesnių asmeninių ar profesinių santykių. Kilus interesų konfliktui, įstaigos turėtų įvertinti jo reikšmingumą ir atitinkamai priimti sprendimą dėl tinkamų švelninimo priemonių ir jas įgyvendinti.
110. Kalbant apie interesų konfliktus, galinčius kilti dėl ankstesnių santykių, įstaigos turėtų numatyti tinkamą laikotarpį, per kurį darbuotojai turėtų pranešti apie šiuos interesų konfliktus, remdamosi tuo, kad jie vis dar gali turėti poveikį darbuotojų elgesiui ir dalyvavimui sprendimų priėmimo procese.
111. Politika turėtų aprėpti bent šias situacijas ar santykius, kuriuose gali kilti interesų konfliktų:
- a. ekonominius interesus (pvz., akcijas, kitas nuosavybės teises ir narystės ryšius, finansų kontrolę ir kitus komercinių klientų ekonominius interesus, intelektinės nuosavybės teises, įstaigos paskolas, suteiktas darbuotojams priklausančiai įmonei, narystę nesuderinamų interesų turinčiame organe arba tokio organo ar subjekto nuosavybę);
 - b. asmeninius ar profesinius santykius su įstaigos kvalifikuotojo akcijų paketo savininkais;
 - c. asmeninius ar profesinius santykius su įstaigos ar į rizikos ribojimu pagrįstą konsolidavimą įtrauktų subjektų darbuotojais (pvz., šeimos santykius);
 - d. kitą darbą ir ankstesnį darbą (pvz., per pastaruosius penkerius metus);
 - e. asmeninius ar profesinius santykius su atitinkamais išorės suinteresuotaisiais subjektais (pvz., susijusiais su medžiagų tiekėjais, konsultacijų įmonėmis ar kitų paslaugų teikėjais);
 - f. politinę įtaką arba politinius santykius.
112. Neatsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, įstaigos turėtų atsižvelgti į tai, kad, esant įstaigos akcininku arba turint privačių sąskaitų ar paskolų arba naudojantis kitomis įstaigos

³⁰ Šį skirsnį reikėtų taikyti kartu su bendromis ESMA ir EBI gairėmis dėl valdymo organo narių ir pagrindines funkcijas atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo pagal direktyvas 2013/36/ES ir 2014/65/ES.

paslaugomis, neturėtų susiklostyti padėtis, kurioje darbuotojai būtų laikomi patekusiais į interesų konfliktą, jeigu jie neviršija tinkamos *de minimis* ribos.

113. Politikoje turėtų būti įtvirtinti ataskaitų teikimo politikoje nustatytam atsakingam asmeniui ir bendravimo su juo procesai. Darbuotojai turėtų būti įpareigoti nedelsdami vidaus lygmeniu atskleisti bet kokį dalyką, dėl kurio gali kilti arba jau kilo interesų konfliktas.
114. Pagal politiką nuolatiniai interesų konfliktai, kurie išlieka ir kuriuos reikia nuolat valdyti, turėtų būti atskirti nuo interesų konfliktų, išskylančių netikėtai dėl vieno įvykio (pvz., sandorio, paslaugų teikėjo pasirinkimo ir kt.), kuriuos paprastai galima išspręsti įgyvendinus vienkartinę priemonę. Visais atvejais priimant sprendimus turėtų būti pirmiausia paisoma įstaigos interesų.
115. Politikoje turėtų būti nustatytos procedūros, priemonės, dokumentavimo aspektai ir atsakomybė už interesų konfliktų nustatymą ir prevenciją, jų reikšmingumo vertinimą ir švelninimo priemonių įgyvendinimą. Šiose procedūrose, reikalavimuose, atsakomybėje ir priemonėse turėtų būti, be kita ko, numatyta:
 - a. pavesti nesuderinamą veiklą ar sandorius skirtingiems asmenims;
 - b. stengtis, kad darbuotojams, vykdančioms veiklą ir už įstaigos ribų, būtų užkirstas kelias įstaigoje daryti netinkamą su ta kita veikla susijusią įtaką;
 - c. nustatyti valdymo organo narių atsakomybę, kad šie nariai nebalsuotų dėl visų klausimų, dėl kurių kyla arba gali kilti interesų konfliktas, arba kai šių narių objektyvumas ir gebėjimas tinkamai eiti savo pareigas įstaigoje gali sumažėti dėl kitų priežasčių;
 - d. neleisti valdymo organo nariams būti konkuruojančių įstaigų vadovais, nebent tai būtų tai pačiai institucinei užtikrinimo sistemai priklausančios įstaigos, kaip numatyta Reglamento (ES) Nr. 575/2013 113 straipsnio 7 dalyje, centrinės įstaigos nuolat kontroliuojamos kredito įstaigos, kaip numatyta Reglamento (ES) Nr. 575/2013 10 straipsnyje, arba į rizikos ribojimu pagrįstą konsolidavimą įtrauktos įstaigos.
116. Politikoje turėtų būti konkrečiai numatyta valdymo organo lygmens interesų konfliktų rizika ir turėtų būti pateiktos gairės, kaip nustatyti ir valdyti interesų konfliktus, dėl kurių gali sumažėti valdymo organo narių gebėjimas priimti objektyvius ir nešališkus sprendimus, kuriais siekiama apsaugoti įstaigos interesus. Įstaigos taip pat turėtų atsižvelgti į interesų konfliktus, galinčius turėti poveikį valdymo organo narių nuomonės nepriklausomumui³¹.

³¹ Taip pat žr. bendras ESMA ir EBI gaires dėl valdymo organo narių ir pagrindines funkcijas atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo pagal direktyvas 2013/36/ES ir 2014/65/ES.

117. Švelnindamos nustatytus valdymo organo narių interesų konfliktus, įstaigos turėtų dokumentuoti priemones, kurių imtasi, įskaitant argumentus, kaip tos priemonės padeda veiksmingai užtikrinti objektyvų sprendimų priėmimą.
118. Faktiniai ar galimi interesų konfliktai, apie kuriuos pranešama įstaigos atsakingam asmeniui, turėtų būti tinkamai vertinami ir valdomi. Nustačius darbuotojų interesų konfliktą, įstaiga turėtų dokumentais įforminti priimtą sprendimą, visų pirma, jeigu interesų konfliktas ir su juo susijusi rizika pripažinta ir jeigu priimtas sprendimas, kaip tas interesų konfliktas tinkamai sumažintas arba panaikintas.
119. Visi faktiniai ir galimi valdymo organo lygmens interesų konfliktai individualiai ir kolektyviai turėtų būti tinkamai įforminti dokumentais, apie juos turėtų būti pranešta valdymo organui, o valdymo organas turėtų juos aptarti, priimti dėl jų sprendimą ir tinkamai juos valdyti.

12.1 Interesų konfliktų sprendimo politika, taikytina paskolų ir kitų sandorių su valdymo organo nariais ir jų susijusiomis šalimis aplinkybėmis

120. Įgyvendindamas darbuotojų interesų konfliktų politiką (12 skirsnis) ir valdydamas valdymo organo narių interesų konfliktus, kaip nustatyta 117 punkte, valdymo organas turėtų nustatyti interesų konfliktų nustatymo ir valdymo sistemą, taikytiną teikiant paskolas ir sudarant kitus sandorius (pvz., faktoringo, išperkamosios nuomos, nekilnojamojo turto sandorių ir kt.) su valdymo organo nariais ir jų susijusiomis šalimis.
121. Nedarydamos poveikio Direktyvos 2013/36/ES³² perkėlimui į nacionalinę teisę, įstaigos gali svarstyti įtraukti papildomų kategorijų susijusias šalis, kurioms jos visiškai arba iš dalies taikytų savo interesų konfliktų sprendimo sistemą paskolų ir kitų sandorių aplinkybėmis.
122. Interesų konfliktų sprendimo sistema turėtų būti užtikrinama, kad sprendimai dėl paskolų suteikimo ir kitų sandorių su valdymo organo nariais ir jų susijusiomis šalimis sudarymo būtų priimami objektyviai, be nederamos interesų konfliktų įtakos ir paprastai būtų vykdomi įprastomis rinkos sąlygomis.
123. Valdymo organas turėtų nustatyti taikytinus sprendimų priėmimo procesus, svarbius teikiant paskolas valdymo organo nariams ir jų susijusioms šalims ir su jais sudarant kitus sandorius. Šioje sistemoje galima atskirti įprastus verslo sandorius³³, sudaromus vykdant įprastą veiklą, įprastomis rinkos sąlygomis, ir darbuotojų paskolas bei sandorius, sudaromus visiems darbuotojams prieinamomis sąlygomis. Be to, interesų konfliktų sprendimo sistemoje ir sprendimų priėmimo procese gali būti atskiriamos reikšmingos ir nereikšmingos paskolos ir kiti sandoriai, įvairių rūšių paskolos ir kiti sandoriai, taip pat esamų ar galimų interesų konfliktų, kuriuos jie gali sukelti, lygis.

³² Taip pat žr. Bazelio 20 pagrindinį principą.

³³ Verslo sandoriai apima paskolas ir kitus sandorius (pvz., išperkamosios nuomos, faktoringo, paslaugų, susijusių su pirminiu viešu akcijų platinimu, susijungimų ir įsigijimų, nekilnojamojo turto pardavimo ir pirkimo).

124. Pagal interesų konfliktų sprendimo sistemą valdymo organas turėtų nustatyti atitinkamas ribas (pvz., kiekvienai produkto rūšiai arba priklausomai nuo sąlygų), kurias viršijus paskola ar kitas sandoris su valdymo organo nariu ar jo susijusiomis šalimis visada turi būti patvirtintas valdymo organo. Sprendimus dėl reikšmingų paskolų ar kitų reikšmingų sandorių su valdymo organo nariais, kurie sudaromi ne įprastomis rinkos sąlygomis, o visiems darbuotojams prieinamomis sąlygomis, visada turėtų priimti valdymo organas.
125. Valdymo organo narys, gaunantis naudos iš reikšmingos paskolos ar kito reikšmingo sandorio, arba narys, susijęs su sandorio šalimi, neturėtų dalyvauti priimant sprendimus.
126. Prieš priimdamos sprendimą dėl paskolos ar kito sandorio su valdymo organo nariu arba jo susijusiomis šalimis, įstaigos turėtų įvertinti riziką, galinčią kilti įstaigai dėl sandorio.
127. Kai paskolos sudaromos kaip kredito linija (pvz., sąskaitos kreditas), pradinis sprendimas ir jo pakeitimai turėtų būti įforminti dokumentais. Bet koks šių sutartų kredito priemonių naudojimas laikantis sutartų ribų neturėtų būti laikomas nauju sprendimu dėl paskolos valdymo organo nariui arba su juo susijusiai šaliai. Kai kredito linijos pakeitimas yra reikšmingas pagal įstaigos politiką, reikėtų atlikti naują vertinimą ir priimti naują sprendimą.
128. Siekdamas užtikrinti interesų konfliktų sprendimo politikos laikymąsi, įstaigos turėtų užtikrinti, kad visos atitinkamos vidaus kontrolės procedūros būtų visapusiškai taikomos paskoloms ir kitiems sandoriams su valdymo organo nariais arba jų susijusiomis šalimis ir kad valdymo organo, atliekančio priežiūros funkciją, lygmeniu būtų įdiegta tinkama priežiūros sistema.

12.2 Paskolų valdymo organo nariams ir jų susijusioms šalims dokumentavimas ir papildoma informacija

129. Taikydamos Direktyvos 2013/36/ES 88 straipsnio 1 dalį, įstaigos turėtų tinkamai dokumentuoti duomenis apie paskolas³⁴ valdymo organo nariams ir jų susijusioms šalims, įskaitant bent šiuos duomenis:
 - a. skolininko pavadinimas ir jo statusas (t. y. valdymo organo ar susijusios šalies narys), o paskolos susijusiai šaliai atveju – valdymo organo narys, su kuriuo šalis yra susijusi, ir santykių su susijusia šalimi pobūdis;
 - b. paskolos rūšis / pobūdis ir suma;
 - c. paskolai taikomos sąlygos;
 - d. paskolos patvirtinimo data;

³⁴ Taip pat žr. EBI paskolų išdavimo gaires, paskelbtas adresu <https://eba.europa.eu/regulation-and-policy/credit-risk/guidelines-on-loan-origination-and-monitoring>

- e. asmens arba įstaigos, priimančio sprendimą dėl paskolos patvirtinimo, pavadinimas ir jo sudėtis bei taikytinos sąlygos;
 - f. ar paskola buvo suteikta rinkos sąlygomis (taip / ne);
 - g. ar paskola suteikta visiems darbuotojams prienamomis sąlygomis (taip / ne).
130. Įstaigos turėtų užtikrinti, kad visų paskolų valdymo organo nariams ir jų susijusioms šalims dokumentai būtų išsamūs ir atnaujinami ir kad įstaiga, kompetentingoms institucijoms paprašius, galėtų be reikalo nedelsdama tinkama forma pateikti išsamius dokumentus.
131. Jei paskolos valdymo organo nariui arba su juo susijusioms šalims suma viršija 200 000 EUR, įstaigos turėtų galėti, kompetentingai institucijai paprašius, pateikti šią papildomą informaciją:
- a. paskolos procentinė dalis ir visų tam pačiam skolininkui suteiktų paskolų likučių sumos procentinė dalis, palyginti su:
 - i. 1 lygio kapitalo ir 2 lygio kapitalo suma;
 - ii. įstaigos bendru 1 lygio nuosavu kapitalu;
 - b. ar paskola yra didelės pozicijos dalis³⁵;
 - c. visų tam pačiam skolininkui suteiktų paskolų likučių bendros sumos santykinis svoris, apskaičiuotas kaip procentinė dalis padalijant visą negrąžintą sumą iš visų negrąžintų paskolų valdymo organo nariams ir jų susijusioms šalims bendros sumos.

13 Vidaus perspėjimo procedūros

132. Įstaigos turėtų sukurti ir įgyvendinti tinkamas vidaus perspėjimo politikos priemones ir procedūras, pagal kurias darbuotojai specialiu, nepriklausomu ir savarankišku kanalu praneštų apie galimus ar faktinius teisės aktų ar vidaus reikalavimų, įskaitant (bet ne tik) reikalavimus, nustatytus Reglamente (ES) Nr. 575/2013 ir nacionalinės teisės nuostatose, kuriomis į nacionalinę teisę perkeliama Direktyva 2013/36/ES, arba vidaus valdymo priemonių pažeidimus. Neturėtų būti reikalaujama, kad pranešimus teikiantys darbuotojai turėtų pažeidimo įrodymų, tačiau jie turėtų būti pakankamai tikri dėl pažeidimo, kad būtų pakankamas pagrindas pradėti tyrimą. Įstaigos taip pat turėtų įdiegti tinkamus procesus ir procedūras, kuriais būtų užtikrinama, kad jos vykdo savo pareigas pagal 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos nacionaliniu lygmeniu, perkėlimo į nacionalinę teisę priemones.
133. Siekiant išvengti interesų konfliktų, darbuotojai turėtų turėti galimybę pranešti apie pažeidimus ne per įprastus atskaitomybės ryšius (pvz., per atitikties užtikrinimo funkcijos

³⁵ Taip pat žr. Reglamento (ES) Nr. 575/2013 IV dalį, ypač 392 straipsnį.

vykdytojus, vidaus audito funkcijos vykdytojus arba nepriklausomą vidaus informavimo apie pažeidimus procedūrą). Perspėjimo procedūros turėtų užtikrinti asmens, kuris praneša apie pažeidimą, ir fizinio asmens, kuris tariamai atsako už pažeidimą, duomenų apsaugą, kaip numatyta Reglamente (ES) 2016/679/EB³⁶ (BDAR).

134. Perspėjimo procedūros turėtų būti prieinamos visiems įstaigos darbuotojams.
135. Pagal perspėjimo procedūras darbuotojų teikiama informacija atitinkamais atvejais turėtų būti perduodama valdymo organui ir kitiems atsakingiems asmenims, kaip apibrėžta vidaus perspėjimo politikoje. Jeigu to reikalauja apie pažeidimą pranešantis darbuotojas, informacija valdymo organui ir kitiems atsakingiems asmenims turėtų būti teikiama anonimiškai. Įstaigos taip pat gali numatyti informavimo apie pažeidimus procesą, pagal kurį informaciją būtų galima teikti anonimiškai.
136. Įstaigos turėtų užtikrinti, kad apie pažeidimą pranešantis asmuo būtų tinkamai apsaugotas nuo bet kokio neigiamo poveikio, pvz., keršto, diskriminavimo ar kitokio nesąžiningo elgesio. Įstaiga turėtų užtikrinti, kad nė vienas įstaigos kontroliuojamas asmuo nedalyvautų persekiojant apie pažeidimą pranešusį asmenį, ir turėtų imtis tinkamų priemonių prieš persekiojimą vykdančius asmenis.
137. Įstaigos taip pat turėtų apsaugoti asmenis, apie kuriuos pranešama, nuo bet kokio neigiamo poveikio, nes, vykdant tyrimą, gali būti nerasta jokių įrodymų, kuriais remiantis prieš tą asmenį būtų galima pagrįstai imtis priemonių. Jeigu priemonių imamasi, įstaiga turėtų jų imtis taip, kad apsaugotų atitinkamą asmenį nuo nenumatyto neigiamo poveikio, neatitinkančio įgyvendinamos priemonės tikslo.
138. Visų pirma, vidaus perspėjimo procedūros turėtų:
 - a. būti įformintos dokumentais (pvz., darbuotojų vadovuose);
 - b. apimti aiškias taisykles, kuriomis būtų užtikrinama, kad informacija apie pranešantį asmenį ir asmenį, apie kurį pranešama, bei pažeidimą būtų tvarkoma konfidencialiai, pagal Reglamentą (ES) 2016/679, nebent pagal nacionalinės teisės aktus informaciją reikia atskleisti siekiant vykdyti paskesnius tyrimus arba nagrinėti bylą teisme;
 - c. apsaugoti susirūpinimą išreiškiančius darbuotojus nuo persekiojimo, susijusio su tuo, kad jie atskleidė pažeidimus, apie kuriuos turi būti pranešama;
 - d. užtikrinti, kad galimi ar faktiniai pažeidimai, apie kuriuos pranešta, būtų įvertinti ir perduoti spręsti aukštesniu lygmeniu, įskaitant, atitinkamais atvejais, – tam tikrai kompetentingai ar teisėsaugos institucijai;

³⁶ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas).

- e. jei įmanoma, užtikrinti, kad darbuotojams, kurie pranešė apie galimus ar faktinius pažeidimus, būtų pranešama apie informacijos gavimą;
- f. užtikrinti, kad būtų stebimas pažeidimo, apie kurį pranešta, tyrimo rezultatas;
- g. užtikrinti tinkamą duomenų saugojimą.

14 Pranešimas kompetentingoms institucijoms apie pažeidimus

139. Kompetentingos institucijos turėtų sukurti veiksmingus ir patikimus mechanizmus, kad įstaigų darbuotojai galėtų kompetentingoms institucijoms pranešti apie galimus ar faktinius teisės aktų reikalavimų pažeidimus, įskaitant (bet ne tik) reikalavimus pagal Reglamentą (ES) Nr. 575/2013 ir nacionalines nuostatas, kuriomis į nacionalinę teisę perkeliama Direktyva 2013/36/ES. Šiuose mechanizmuose turėtų būti numatyta bent:

- a. konkrečios pranešimų apie pažeidimus gavimo ir paskesnių veiksmų procedūros, pavyzdžiui, specialus informavimo apie pažeidimus departamentas, padalinys ar funkcijos vykdytojai;
- b. tinkama apsauga, kaip numatyta 13 skirsnyje;
- c. fizinio asmens, kuris praneša apie pažeidimą, ir fizinio asmens, kuris tariamai atsako už pažeidimą, duomenų apsauga, kaip numatyta Reglamente (ES) 2016/679 (GDAR);
- d. aiškios procedūros, kaip numatyta 13 skirsnyje.

140. Nepažeisdamos galimybės pranešti apie pažeidimus pasinaudojant kompetentingų institucijų mechanizmais, kompetentingos institucijos gali raginti darbuotojus pirma pabandyti pasinaudoti įstaigos vidaus perspėjimo procedūromis.

V antraštinė dalis. Vidaus kontrolės sistema ir mechanizmai

15 Vidaus kontrolės sistema

141. Įstaigos turėtų įdiegti ir palaikyti kultūrą, kuria įstaigoje skatinamas teigiamas požiūris į rizikos kontrolę ir reikalavimų laikymąsi, taip pat įdiegti tvirtą ir išsamią vidaus kontrolės sistemą. Taikydamos šią sistemą įstaigų verslo linijos turėtų atsakyti už rizikos, su kuria jos susiduria vykdydamos savo veiklą, valdymą ir turėtų būti įdiegusios kontrolės priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti vidaus ir išorės reikalavimų laikymąsi. Šioje sistemoje įstaigose turėtų veikti vidaus kontrolės funkcijų vykdytojai, kurie būtų pakankamai autoritetingi ir svarbūs ir, vykdydami savo užduotis, turėtų galimybę kreiptis į valdymo organą, taip pat turėtų būti sukurta rizikos valdymo sistema.

142. Įstaigų vidaus kontrolės sistema turėtų būti kiekvienu atveju pritaikyta atsižvelgiant į įstaigos veiklos ypatumus, sudėtingumą, susijusią riziką ir grupės kontekstą. Įstaigos turėtų organizuoti būtinos informacijos mainus taip, kad būtų užtikrinta, jog kiekvienas valdymo organas, verslo linija ir vidaus padalinys, įskaitant kiekvienos vidaus kontrolės funkcijos vykdytojus, galėtų eiti savo pareigas. Tai reiškia, pavyzdžiui, kad būtina keistis tinkama informacija tarp verslo linijų ir atitikties užtikrinimo funkcijos vykdytojų (taip pat kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu reikalavimų atitikties užtikrinimo funkcijos vykdytojų, jei tai atskira kontrolės funkcija) – tiek grupės lygmeniu, tiek tarp vidaus kontrolės funkcijų vykdytojų vadovų grupės lygmeniu ir įstaigos valdymo organo.
143. Įstaigos turėtų įgyvendinti tinkamus procesus ir procedūras, kuriais užtikrinama, kad jos laikytųsi savo įsipareigojimų kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu srityje. Įstaigos turėtų įvertinti riziką, kad jomis gali būti pasinaudota pinigų plovimo ir teroristų finansavimo tikslais, ir prireikus turėtų imtis rizikos mažinimo priemonių, kad sumažintų tą riziką ir su ja susijusią operacinę riziką ir reputacijos riziką. Įstaigos turėtų imtis priemonių siekdamos užtikrinti, kad jų darbuotojai žinotų apie pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką ir apie pinigų plovimo ir teroristų finansavimo poveikį įstaigai ir finansų sistemos vientisumui.
144. Vidaus kontrolės sistema turėtų aprėpti visą organizaciją, įskaitant valdymo organo atsakomybę ir užduotis bei visų verslo linijų ir vidaus padalinių veiklą, įskaitant vidaus kontrolės funkcijas, užsakomąsias paslaugas ir platinimo kanalus.
145. Įstaigos vidaus kontrolės sistemoje turėtų būti užtikrinama:
- a. veiksmingos ir efektyvios operacijos;
 - b. apdairus veiklos vykdymas;
 - c. tinkamas rizikos nustatymas, vertinimas ir mažinimas;
 - d. finansinės ir nefinansinės informacijos, teikiamos vidaus ir išorės lygmeniu, patikimumas;
 - e. pagrįstos administracinės ir apskaitos procedūros;
 - f. įstatymų, kitų teisės aktų ir priežiūros reikalavimų bei įstaigos vidaus politikos, procesų, taisyklių ir sprendimų laikymasis.

16 Vidaus kontrolės sistemos įgyvendinimas

146. Valdymo organas turėtų atsakyti už vidaus kontrolės sistemos, procesų ir mechanizmų sukūrimą bei jų tinkamumo ir veiksmingumo stebėseną, taip pat už visų verslo linijų ir vidaus padalinių, įskaitant vidaus kontrolės funkcijas (pvz., rizikos valdymo, atitikties užtikrinimo, kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu reikalavimų atitikties užtikrinimo (jei tai

atskira kontrolės funkcija) ir vidaus audito funkcijas), priežiūrą. Įstaigos turėtų rengti, rūpintis ir reguliariai atnaujinti tinkamą rašytinę vidaus kontrolės politiką, mechanizmus ir procedūras, jas turėtų tvirtinti valdymo organas.

147. Įstaigoje turėtų būti nustatytas aiškus, skaidrus ir dokumentais įformintas sprendimų priėmimo procesas ir aiškus atsakomybės ir įgaliojimų paskirstymas vidaus kontrolės sistemoje, įskaitant įstaigos verslo linijas, vidaus padalinius ir vidaus kontrolės funkcijų vykdytojus.
148. Įstaigos turėtų skelbti šią politiką, mechanizmus ir procedūras visiems darbuotojams kiekvieną sykį, kai padaryta svarbių pakeitimų.
149. Įgyvendindamos vidaus kontrolės sistemą, įstaigos turėtų tinkamai atskirti pareigas, pvz., skirtingiems asmenims patikėdamos nesuderinamą veiklą sandorių tvarkymo ar paslaugų teikimo srityje arba skirtingiems asmenims patikėdamos priežiūros ir ataskaitų teikimo pareigas nesuderinamose veiklos srityse, taip pat jos turėtų sukurti informacijos kliūtis, pvz., fiziškai atskirdamos tam tikrus departamentus.
150. Vidaus kontrolės funkcijų vykdytojai turėtų tikrinti, ar vidaus kontrolės sistemoje nustatyta politika, mechanizmai ir procedūros tinkamai įgyvendinami atitinkamose jų kompetencijos srityse.
151. Vidaus kontrolės funkcijų vykdytojai turėtų reguliariai teikti valdymo organui rašytines ataskaitas dėl pagrindinių nustatytų trūkumų. Ataskaitose dėl kiekvieno svarbaus naujai nustatyto trūkumo turėtų būti apibūdinta su juo susijusi rizika, poveikio vertinimas, rekomendacijos ir taisomosios priemonės, kurių reikėtų imtis. Valdymo organas turėtų laiku ir veiksmingai stebėti vidaus kontrolės funkcijų vykdytojų nustatytus faktus ir reikalauti imtis reikiamų taisomųjų veiksmų. Turėtų būti įdiegta oficiali su nustatytais faktais ir taisomosiomis priemonėmis susijusi procedūra.

17 Rizikos valdymo sistema

152. Bendroje vidaus kontrolės sistemoje įstaigos turėtų įdiegti visą įstaigą apimančią rizikos valdymo sistemą, kuri būtų taikoma visoms verslo linijoms ir vidaus padaliniams, įskaitant vidaus kontrolės funkcijų vykdytojus, visiškai atsižvelgiant į visų jos rizikos pozicijų ekonominę esmę. Rizikos valdymo sistema turėtų sudaryti galimybę įstaigai priimti visiškai pagrįstus sprendimus dėl rizikos prisiėmimo. Rizikos valdymo sistemoje turėtų būti atsižvelgta į balansinę ir nebalansinę riziką, faktinę riziką ir būsimą riziką, kuri galėtų kilti įstaigai. Rizika turėtų būti vertinama taikant aukštynkryptį ir žemynkryptį požiūrius, verslo linijose ir tarp jų, visoje įstaigoje ir konsoliduotu ar iš dalies konsoliduotu lygmeniu nuosekliai vartojant terminus ir taikant suderintą metodiką. Į rizikos valdymo sistemą turėtų būti įtraukta visa svarbi rizika – tinkamai atsižvelgiant į finansinę ir nefinansinę riziką, įskaitant riziką, susijusią su kreditais, rinka, likvidumu, koncentracija, veikla, IT, reputacija, teisės aspektais, elgesiu,

atitiktimi reikalavimams, susijusiems su kova su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu bei kitais nusikaltimais, ASV kriterijais ir strateginiais aspektais.

153. Į įstaigos rizikos valdymo sistemą turėtų būti įtraukta politika, procedūros, rizikos ribos ir rizikos kontrolės priemonės, užtikrinant tinkamą ir nuoseklų rizikos nustatymą, matavimą ar vertinimą, stebėseną, valdymą, mažinimą ir pranešimą apie ją laiku verslo linijoje, įstaigoje ir konsoliduotu arba iš dalies konsoliduotu lygmeniu.
154. Įstaigos rizikos valdymo sistemoje turėtų būti nustatytos konkrečios gairės dėl jos strategijų įgyvendinimo. Tam tikrais atvejais šiose gairėse turėtų būti nustatytos ir palaikomos vidaus ribos, atitinkančios įstaigos rizikos apetitą ir suderinamos su jos patikima veikla, finansine galia, kapitalo baze ir strateginiais tikslais. Įstaigos rizikos profilis turėtų atitikti šias nustatytas ribas. Rizikos valdymo sistema turėtų būti užtikrinama, kad, pažeidus rizikos ribas, būtų taikomas nustatytas klausimo perdavimo spręsti aukštesniu lygmeniu procesas pagal atitinkamą paskesnių veiksmų procedūrą.
155. Turėtų būti atliekama nepriklausoma rizikos valdymo sistemos vidaus peržiūra, pvz., kurią atlieka vidaus audito funkcijos vykdytojai, ir ji turėtų būti reguliariai vertinama iš naujo atsižvelgiant į įstaigos rizikos apetitą bei rizikos valdymo funkcijos vykdytojų ir rizikos komiteto (jei jis įsteigtas) pateiktą informaciją. Veiksniai, į kuriuos reikėtų atsižvelgti, apima vidaus ir išorės pokyčius, įskaitant balanso ir įplaukų pokyčius, padidėjusį įstaigos veiklos, rizikos profilio ar veiklos struktūros sudėtingumą, geografinę plėtrą, susijungimą ir įsigijimą bei naujų produktų ar verslo linijų atsiradimą.
156. Nustatydama ir matuodama ar vertindama riziką, įstaiga turėtų parengti tinkamą metodiką, kurią sudarytų ir perspektyvios, ir retrospektyvios priemonės. Taikant metodiką turėtų būti įmanoma sujungti verslo linijų rizikos pozicijas, ji turėtų padėti nustatyti rizikos koncentracijas. Į šias priemones turėtų būti įtrauktas faktinės rizikos profilio vertinimas atsižvelgiant į įstaigos rizikos apetitą, nustatytos ir vertinamos galimos ir nepalankiausiomis sąlygomis kylančios rizikos pozicijos įvairiomis numanomomis neigiamomis aplinkybėmis, palyginti su įstaigos pajėgumu prisiimti riziką. Taikant priemones turėtų būti įmanoma gauti informaciją apie bet kokią būtiną rizikos profilio koregavimą. Kurdamos nepalankiausių sąlygų scenarijus, įstaigos turėtų daryti pakankamai konservatyvias prielaidas.
157. Įstaigos turėtų atsižvelgti į tai, kad kiekybinio vertinimo metodikų, įskaitant bandymus nepalankiausiomis sąlygomis, rezultatai labai priklauso nuo modelių apribojimų ir prielaidų (įskaitant sukretimo sunkumą ir trukmę ir pagrindines rizikos rūšis). Pavyzdžiui, modelių, susijusių su labai didele ekonominio kapitalo grąža, atsiradimą gali lemti modelių trūkumai (pvz., jei neįtraukta tam tikra svarbi rizika), o ne puiki įstaigos strategija arba pavyzdinis jos įgyvendinimas įstaigoje. Taigi nustatant prisiimamos rizikos lygį turėtų būti remiamasi ne tik kiekybine informacija ar modelio rezultatais, bet ir kokybiniu požiūriu (įskaitant ekspertų vertinimą ir kritinę analizę). Reikėtų aiškiai atsižvelgti į svarbias makroekonominės aplinkos tendencijas ir duomenis, siekiant nustatyti jų galimą poveikį pozicijoms ir portfeliams.

158. Pagrindinė atsakomybė už rizikos vertinimą tenka tik įstaigai – atitinkamai ji turėtų kritiškai vertinti savo riziką ir neturėtų vadovautis vien išorės vertinimais. Pavyzdžiui, įstaiga turėtų patvirtinti įsigytą rizikos modelį ir pritaikyti jį savo individualioms aplinkybėms siekdama užtikrinti, kad modelis padėtų tiksliai ir išsamiai nustatyti ir analizuoti riziką.
159. Įstaigos turėtų puikiai išmanyti modelių apribojimus ir rodiklius, naudoti ne tik kiekybinio, bet ir kokybinio rizikos vertinimo priemones (įskaitant ekspertų nuomones ir kritinę analizę).
160. Be pačių atliekamo vertinimo, įstaigos gali atlikti išorės rizikos vertinimus (įskaitant dėl išorės kredito reitingų arba įsigytų išorės rizikos modelių). Įstaigos turėtų visiškai suvokti tikslią tokių vertinimų taikymo sritį ir apribojimus.
161. Reikėtų sukurti skaidrius reguliarių ataskaitų teikimo mechanizmus, kad valdymo organas, jo rizikos komitetas (jei jis įsteigtas) ir visi svarbūs įstaigos padaliniai laiku gautų tikslias, glaustas, suprantamas ir prasmingas ataskaitas, taip pat galėtų dalytis svarbia informacija apie rizikos nustatymą, matavimą ar vertinimą, stebėseną ir valdymą. Ataskaitų teikimo sistema turėtų būti aiškiai apibrėžta ir įforminta dokumentais.
162. Visam rizikos valdymo procesui, įskaitant peržiūros ir sprendimų priėmimo procesus, itin svarbus veiksmingas bendravimas ir rizikos bei rizikos strategijos suvokimas – tai padeda išvengti sprendimų, dėl kurių gali netyčia padidėti rizika. Kad ataskaitos apie riziką būtų teikiamos veiksmingai, būtina nuodugniai vidaus lygmeniu apsvarstyti rizikos strategiją ir svarbius duomenis apie riziką (pvz., pozicijos ir pagrindinius rizikos rodiklius) bei jais dalintis horizontaliai visoje įstaigoje ir vertikalčiai valdymo grandinėje.

18 Nauji produktai ir svarbūs pokyčiai³⁷

163. Įstaigoje turėtų būti įdiegta aiškiai dokumentais įforminta, valdymo organo patvirtinta naujų produktų tvirtinimo politika (NPTP), kuria atsižvelgiama į su naujomis rinkomis, produktais ir paslaugomis susijusius pokyčius ir svarbius su jau turimomis rinkomis, produktais ir paslaugomis susijusius pokyčius, taip pat į išimtinius sandorius. Politikoje taip pat turėtų būti atsižvelgiama į svarbius pokyčius susijusiuose procesuose (pvz., naujus užsakomųjų paslaugų susitarimus) ir sistemose (pvz., IT raidos procesus). NPTP turėtų būti užtikrinama, kad patvirtinti produktai ir pokyčiai atitiktų įstaigos rizikos strategiją ir rizikos apetitą bei atitinkamas ribas arba kad būtų atlikta būtina peržiūra.
164. Esminiai pakeitimai arba išskirtiniai sandoriai gali apimti susijungimus ir įsigijimus, įskaitant galimas nepakankamo išsamaus patikrinimo, kai nenustatoma rizika ir įsipareigojimai, kylantys po susijungimo, pasekmes, taip pat struktūrų (pvz., naujos patronuojamosios įmonės arba vienos paskirties įmonės) kūrimą, naujus produktus, sistemų arba rizikos valdymo sistemos ar procedūrų pakeitimus bei institucijos organizavimo pakeitimus.

³⁷ Taip pat žr. EBI gaires dėl mažmeninės bankininkystės produktų gamintojų ir platintojų priežiūros ir valdymo reikalavimų, paskelbtas adresu <https://www.eba.europa.eu/-/eba-publishes-final-product-oversight-and-governance-requirements-for-manufactures-and-distributors-of-retail-banking-products>.

165. Įstaiga turėtų sukurti specialias procedūras, skirtas įvertinti, atsižvelgiant į rizikos valdymo funkcijos vykdytojų indėlį, kaip laikomasi šios politikos. Tai turėtų apimti sistemingą išankstinį vertinimą ir dokumentais pagrįstą atitikties užtikrinimo funkciją vykdančio subjekto nuomonę dėl naujų produktų arba esamų produktų esminių pakeitimų.
166. Įstaigos NPTP turėtų būti atsižvelgiama į viską, į ką būtina atsižvelgti prieš nusprendžiant eiti į naujas rinkas, prekiauti naujais produktais, pradėti teikti naują paslaugą arba iš esmės pakeisti turimus produktus ar paslaugas. Į NPVP taip pat turėtų būti įtrauktos sąvokos „naujas produktas“, „nauja rinka“, „naujas verslas“ ir „svarbūs pokyčiai“, kad jos būtų naudojamos organizacijoje ir vidaus funkcijų vykdymo padaliniuose, dalyvaujančiuose sprendimų priėmimo procese.
167. NPVP turėtų būti nustatyti pagrindiniai klausimai, kuriuos reikia išspręsti prieš priimant sprendimą. Tai turėtų apimti klausimus, susijusius, be kita ko, su teisės aktų laikymusi, apskaita, kainodaros modeliais, poveikį rizikos profiliui, kapitalo pakankumui ir pelningumui, tinkamų netiesioginio aptarnavimo išteklių turėjimui, taip pat tinkamų vidaus priemonių ir ekspertinių žinių prieinamumui, kad būtų galima suprasti ir stebėti susijusią riziką. Be to, kad įvykdytų pareigas pagal Direktyvą (ES) 2015/849, įstaigos turėtų nustatyti ir įvertinti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką, susijusią su nauju produktu ar verslo praktika, ir nustatyti priemones, kurių reikia imtis tai rizikai sumažinti. Sprendime pradėti naują veiklą turėtų būti aiškiai nurodytas už ją atsakingas padalinys ir asmenys. Nauja veikla neturėtų būti vykdoma, kol nebus pakankamų išteklių su ja susijusiai rizikai suprasti ir valdyti.
168. Rizikos valdymo funkcijos ir atitikties užtikrinimo funkcijos vykdytojai turėtų dalyvauti tvirtinant naujus produktus arba svarbius esamų produktų, procesų ir sistemų pokyčius. Jie turėtų pareikšti savo nuomonę išsamiai ir objektyviai įvertinę su nauja veikla susijusią riziką įvairių scenarijų aplinkybėmis, bet kokius galimus įstaigos rizikos valdymo ir vidaus kontrolės sistemų trūkumus ir įstaigos gebėjimą veiksmingai valdyti bet kokią naują riziką. Be to, rizikos valdymo funkcijos vykdytojams turėtų būti pateikta aiški informacija apie naujų produktų kūrimą (arba svarbius esamų produktų, procesų ir sistemų pokyčius) įvairiose verslo linijose ir portfeliuose ir jiems turėtų būti suteikti įgaliojimai reikalauti, kad turimų produktų pokyčiams būtų taikoma oficiali NPTP procedūra.

19 Vidaus kontrolės funkcijos

169. Vidaus kontrolės funkcijos turėtų apimti rizikos valdymo funkciją (žr. 20 skirsnį), atitikties užtikrinimo funkciją (žr. 21 skirsnį) ir vidaus audito funkciją (žr. 22 skirsnį). Rizikos valdymo ir atitikties užtikrinimo funkcijas turėtų peržiūrėti vidaus audito funkcijos vykdytojai. Kontrolės funkcijos taip pat apima kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu reikalavimų laikymosi užtikrinimą.
170. Vidaus kontrolės funkcijų vykdytojų užduotims vykdyti, atsižvelgiant į I antraštinėje dalyje išvardytus proporcingumo kriterijus, galima naudotis užsakomosiomis paslaugomis, kurias, gavusi dalyvaujančių įstaigų valdymo organų pritarimą, teikia konsoliduojančioji įstaiga arba

kitas grupei priklausantis ar nepriklausantis subjektas. Net kai tam tikros arba visos vidaus kontrolės užduotys vykdomos užsakant paslaugas, atitinkamos vidaus kontrolės funkcijos vadovas ir valdymo organas vis tiek atsako už tą veiklą ir už vidaus kontrolės funkcijos vykdymą įstaigoje.

171. Nedarant poveikio nacionalinei teisei, kuria įgyvendinama Direktyva (ES) 2015/849, įstaigos šios direktyvos reikalavimų bei įstaigos politikos ir procedūrų laikymosi užtikrinimo atsakomybę turėtų priskirti vienam iš darbuotojų (pvz., atitikties užtikrinimo vadovui). Įstaigos gali įsteigti atskirą kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu reikalavimų atitikties užtikrinimo funkciją kaip nepriklausomą kontrolės funkciją³⁸. Prireikus asmuo, atsakingas už kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu reikalavimų laikymosi užtikrinimą, turėtų turėti galimybę tiesiogiai atsiskaityti valdymo funkciją ir priežiūros funkciją vykdančiam valdymo organui.

19.1 Vidaus kontrolės funkcijų vadovai

172. Vidaus kontrolės funkcijų vadovai turėtų būti tinkamo hierarchijos lygmens, kad kontrolės funkcijos vadovas būtų pakankamai autoritetingas ir svarbus, kad galėtų eiti savo pareigas. Neatsižvelgiant į bendrą valdymo organo atsakomybę, vidaus kontrolės funkcijų vadovai turėtų būti nepriklausomi nuo jų kontroliuojamų verslo linijų ar padalinių. Taigi rizikos valdymo, atitikties užtikrinimo ir vidaus audito funkcijų vadovai turėtų teikti ataskaitas ir tiesiogiai atsiskaityti valdymo organui, o valdymo organas turėtų peržiūrėti jų veiklos rezultatus.
173. Kai būtina, vidaus kontrolės funkcijų vadovai turėtų turėti galimybę kreiptis į priežiūros funkciją vykdančią valdymo organą ir tiesiogiai jam atsiskaityti, išreikšti susirūpinimą ir, atitinkamais atvejais, perspėti priežiūros funkcijos vykdytojus, kai tam tikri įvykiai turi arba gali turėti poveikį įstaigai. Tai neturėtų trukdyti vidaus kontrolės funkcijų vadovams teikti ataskaitų ir įprastais atskaitomybės kanalais.
174. Įstaigose turėtų būti dokumentais įforminti procesai, pagal kuriuos vidaus kontrolės funkcijos vadovas skiriamas į pareigas ir iš jų atleidžiamas. Bet kuriuo atveju vidaus kontrolės funkcijų vadovai neturėtų būti (ir pagal Direktyvos 2013/36/ES 76 straipsnio 5 dalį rizikos valdymo funkcijos vadovas negali būti) nušalinami be išankstinio priežiūros funkciją vykdančio valdymo organo patvirtinimo. Dėl svarbių įstaigų kompetentingos institucijos turėtų būti nedelsiant informuojamos apie vidaus kontrolės funkcijos vadovo paskyrimą ir pagrindines jo nušalinimo priežastis.

19.2 Vidaus kontrolės funkcijų vykdytojų nepriklausomumas

175. Kad vidaus kontrolės funkcijų vykdytojai būtų laikomi nepriklausomais, turėtų būti įvykdytos šios sąlygos:

³⁸ Taip pat žr. EBI gaires dėl kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu reikalavimų atitikties užtikrinimo funkcijos (šiuo metu gairės rengiamos).

- a. jų darbuotojai neatlieka jokių užduočių veiklos srityse, kurias vidaus kontrolės funkcija turi stebėti ir kontroliuoti;
- b. organizaciniu požiūriu jie atskirti nuo veiklos, kurią jiems pavesta stebėti ir kontroliuoti;
- c. neatsižvelgiant į bendrą įstaigos valdymo organo narių atsakomybę, vidaus kontrolės funkcijos vadovas neturėtų būti pavaldus asmeniui, atsakingam už veiklos, kurią stebi ir kontroliuoja vidaus kontrolės funkcijos vykdytojai, valdymą;
- d. vidaus kontrolės funkcijų vykdytojų atlygis neturėtų būti susietas su veiklos, kurią stebi ir kontroliuoja vidaus kontrolės funkcijų vykdytojai, vykdymu ir neturėtų niekaip kitaip daryti įtakos jų objektyvumui³⁹.

19.3 Vidaus kontrolės funkcijų sujungimas

176. Atsižvelgiant į I antraštinėje dalyje nustatytus proporcingumo kriterijus, rizikos valdymo funkciją ir atitikties užtikrinimo funkciją galima sujungti. Vidaus audito funkcijos nereikėtų jungti su jokia kita vidaus kontrolės funkcija.

19.4 Vidaus kontrolės funkcijų ištekčiai

177. Vidaus kontrolės funkcijoms turėtų būti skiriami pakankami ištekčiai. Jas turėtų vykdyti pakankamai kvalifikuotų darbuotojų (ir patronuojančiosios, ir patronuojamosios įmonės lygmeniu). Darbuotojai turėtų nuolat išlikti kvalifikuotais ir prirėkus turėtų būti mokomi.
178. Vidaus kontrolės funkcijų vykdytojams turėtų būti skirtos tinkamos IT sistemos ir pagalba bei sudaryta galimybė susipažinti su vidaus ir išorės informacija, reikalinga jų pareigoms vykdyti. Jie turėtų turėti galimybę susipažinti su visa būtina informacija apie visas verslo linijas ir atitinkamas riziką prisiimančias patronuojamąsias įmones, visų pirma tas, kurios gali kelti didelę riziką įstaigai.

20 Rizikos valdymo funkcija

179. Įstaigose turėtų būti sukurta visoje įstaigoje taikoma rizikos valdymo funkcija (RVF). Atsižvelgiant į I antraštinėje dalyje išvardytus proporcingumo kriterijus, RVF vykdytojai turėtų būti pakankamai autoritetingi ir svarbūs ir turėtų turėti pakankamai išteklių, kad įgyvendintų rizikos politiką ir rizikos valdymo sistemą, kaip nustatyta 17 skirsnyje.
180. Prirėkus RVF vykdytojai turėtų turėti galimybę tiesiogiai kreiptis į priežiūros funkciją vykdančią valdymo organą ir jo komitetus (jeigu jie įsteigti), visų pirma – rizikos komitetą.

³⁹ Taip pat žr. EBI gaires dėl patikimos atlygio politikos, paskelbtas adresu <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/remuneration/guidelines-on-sound-remuneration-policies>.

181. RVF vykdytojai turėtų turėti galimybę kreiptis į visas verslo linijas ir kitus vidaus padalinius, dėl kurių gali kilti rizika, taip pat į atitinkamas patronuojamąsias ir asocijuotąsias įmones.
182. RVF darbuotojai turėtų turėti pakankamų žinių, įgūdžių ir patirties, susijusios su rizikos valdymo metodais ir procedūromis, rinkomis ir produktais, ir turėtų turėti galimybę reguliariai mokytis.
183. RVF vykdytojai turėtų būti nepriklausomi nuo verslo linijų ir padalinių, kurių riziką jie kontroliuoja, bet jiems neturėtų būti draudžiama su jais palaikyti ryšius. Veiklos funkcijų vykdytojų ir RVF vykdytojų ryšiai turėtų padėti pasiekti tikslą, kad už rizikos valdymą būtų atsakingi visi įstaigos darbuotojai.
184. RVF turėtų būti pagrindinė įstaigos organizacijos dalis, sukurta taip, kad šios funkcijos vykdytojai galėtų įgyvendinti rizikos politiką ir kontroliuoti rizikos valdymo sistemą. RVF vykdytojai turėtų atlikti vieną svarbiausių vaidmenų užtikrinant, kad įstaigoje būtų įdiegti veiksmingi rizikos valdymo procesai. RVF vykdytojai turėtų aktyviai dalyvauti priimant visus svarbius rizikos valdymo sprendimus.
185. Svarbios įstaigos gali svarstyti galimybę kiekvienai svarbiai verslo linijai įsteigti atskirą RVF. Vis dėlto turėtų būti centrinė RVF, įskaitant grupės RVF konsoliduojančiojoje įstaigoje, kad būtų bendrai stebima visa visos įstaigos ir visos grupės rizika ir užtikrinama, kad būtų laikomasi rizikos strategijos.
186. RVF vykdytojai turėtų teikti svarbią nepriklausomą informaciją, analizę ir ekspertų nuomonę dėl rizikos pozicijų, taip pat patarimus dėl verslo linijų ar vidaus padalinių pasiūlymų ir su rizika susijusių sprendimų ir turėtų informuoti valdymo organą, ar jie atitinka įstaigai priimtina rizikos strategiją ir rizikos apetitą. RVF vykdytojai gali teikti rekomendacijas dėl rizikos valdymo sistemos tobulinimo ir taisomųjų priemonių, kad būtų pašalinti rizikos politikos, procedūrų ir apribojimų pažeidimai.

20.1 RVF vaidmuo rizikos strategijos ir sprendimų srityje

187. RVF vykdytojai turėtų aktyviai dalyvauti rengiant įstaigos rizikos strategiją nuo ankstyvų to proceso etapų ir užtikrinant, kad įstaigoje būtų įdiegti veiksmingi rizikos valdymo procesai. RVF turėtų teikti valdymo organui visą svarbią su rizika susijusią informaciją, kad jis galėtų nustatyti įstaigos rizikos apetito lygį. RVF vykdytojai turėtų vertinti rizikos strategijos ir rizikos apetito tvirtumą ir tvarumą. Jie turėtų užtikrinti, kad, nustatant konkrečias rizikos ribas, būtų tinkamai atsižvelgiama į rizikos apetitą. RVF vykdytojai taip pat turėtų vertinti padalinių rizikos strategijas ir rizikos apetitą, įskaitant padalinių siūlomus tikslus, ir turėtų dalyvauti procese prieš valdymo organui priimant sprendimą dėl rizikos strategijų ir rizikos apetito. Tikslai turėtų būti pasiekiami ir turėtų atitikti įstaigos rizikos strategiją.
188. RVF vykdytojų dalyvavimas sprendimų priėmimo procesuose turėtų užtikrinti, kad būtų tinkamai atsižvelgiama į rizikos aspektus. Vis dėlto už priimamus sprendimus ir toliau turėtų atsakyti įstaigos vidaus padaliniai ir, galiausiai, valdymo organas.

20.2 RVF vaidmuo įgyvendinant svarbius pokyčius

189. Remiantis 18 skirsniu, prieš priimant sprendimus dėl svarbių pokyčių ar išimtinių sandorių, RVF vykdytojai turėtų dalyvauti vertinant tokių pokyčių ir išimtinių sandorių poveikį bendrai įstaigos ir grupės rizikai ir apie nustatytus faktus pranešti tiesiogiai valdymo organui prieš priimant sprendimą.
190. RVF vykdytojai turėtų vertinti, kaip nustatyta rizika galėtų paveikti įstaigos ar grupės gebėjimą valdyti savo rizikos profilį, likvidumą ir tvirtą kapitalo bazę įprastinėmis ir nepalankiomis aplinkybėmis.

20.3 RVF vaidmuo nustatant, matuojant, vertinant, valdant, mažinant ir stebint riziką ir pranešant apie ją

191. RVF vykdytojai turėtų užtikrinti, kad būtų nustatyta tinkama rizikos valdymo sistema ir kad atitinkami įstaigos padaliniai nustatytų, vertintų, matuotų, stebėtų ir valdytų visą riziką ir tinkamai apie ją praneštų.
192. RVF vykdytojai turėtų užtikrinti, kad rizika būtų nustatoma ir vertinama ne tik remiantis kiekybine informacija ar modelių išvediniais, bet ir atsižvelgiant į kokybinius metodus. RVF vykdytojai turėtų nuolat informuoti valdymo organą apie rizikos modeliuose ir analizėje naudojamas prielaidas ir jų galimus trūkumus.
193. RVF vykdytojai turėtų užtikrinti, kad būtų peržiūrimi sandoriai su susijusiomis šalimis ir kad būtų nustatoma ir tinkamai vertinama jų įstaigai keliama rizika.
194. RVF vykdytojai turėtų užtikrinti, kad padaliniai veiksmingai stebėtų visą nustatytą riziką.
195. RVF vykdytojai turėtų reguliariai stebėti tikrąjį įstaigos rizikos profilį ir jį vertinti atsižvelgdami į įstaigos strateginius tikslus ir rizikos apetitą, kad valdymo funkciją vykdančias valdymo organas galėtų priimti sprendimus ir kad priežiūros funkciją vykdančias valdymo organas galėtų juos užginčyti.
196. RVF vykdytojai turėtų analizuoti tendencijas ir atpažinti naują ar kylančią riziką ir rizikos padidėjimą dėl pasikeitusių aplinkybių ir sąlygų. Jie taip pat turėtų reguliariai peržiūrėti tikruosius su rizika susijusius rezultatus, palyginti su ankstesniais įverčiais (t. y. atlikti grįžtamąjį patikrinimą) siekiant įvertinti ir padidinti rizikos valdymo proceso tikslumą ir veiksmingumą.
197. RVF vykdytojai turėtų įvertinti galimus rizikos mažinimo būdus. Teikiant ataskaitas valdymo organui turėtų būti teikiami ir pasiūlymai dėl tinkamų rizikos mažinimo veiksmų.

20.4 RVF vaidmuo nepatvirtintų pozicijų srityje

198. RVF vykdytojai turėtų nepriklausomai vertinti rizikos apetito ar ribų pažeidimus (be kita ko, nustatyti priežastį ir atlikti teisinę ir ekonominę faktinių pozicijos uždarymo, sumažinimo ar apsidraudimo išlaidų analizę, palyginti su galimomis pozicijos išlaikymo išlaidomis). RVF vykdytojai turėtų informuoti atitinkamus padalinius ir valdymo organą ir rekomenduoti galimas taisomąsias priemones. RVF vykdytojai turėtų būti tiesiogiai atskaitingi priežiūros funkciją vykdančiam valdymo organui, kai pažeidimas yra reikšmingas, nepažeidžiant RVF vykdytojų galimybių teikti ataskaitas kitų vidaus funkcijų vykdytojams ir komitetams.
199. RVF vykdytojai turėtų atlikti svarbų vaidmenį užtikrinant, kad sprendimas dėl jų rekomendacijos būtų priimtas atitinkamu lygmeniu, kad atitinkami padaliniai jo laikytųsi ir tinkamai atsiskaitytų valdymo organui ir rizikos komitetui, jei jis įsteigtas.

20.5 Rizikos valdymo funkcijos vadovas

200. RVF vadovas turėtų atsakyti už išsamios ir suprantamos informacijos apie riziką teikimą ir valdymo organo konsultavimą, kad šis suprastų bendrą įstaigos rizikos profilį. Kalbant apie konsoliduotą padėtį, tas pats pasakytina apie patronuojančiosios įstaigos RVF vadovą.
201. RVF vadovas turėtų būti pakankamai patyręs ir nepriklausomas ir eiti pakankamai aukšto lygio pareigas, kad galėtų užginčyti sprendimus, turinčius poveikį įstaigos rizikos pozicijai. Jeigu RVF vadovas nėra valdymo organo narys, svarbios įstaigos turėtų paskirti nepriklausomą RVF vadovą, kuris nebūtų atsakingas už kitas funkcijas ir būtų tiesiogiai atskaitingas valdymo organui. Jeigu, atsižvelgiant į I antraštinėje dalyje nustatytą proporcingumo principą, būtų neproporcinga paskirti asmenį, kuris atliktų tik RVF vadovo vaidmenį, šią funkciją galima sujungti su atitiktis užtikrinimo funkcijos vadovo funkcija arba ją gali atlikti kitas pakankamai aukštas pareigas einantis asmuo, jeigu tarp sujungiamų funkcijų nėra interesų konflikto. Bet kuriuo atveju tas asmuo turėtų būti pakankamai autoritetingas, svarbus ir nepriklausomas (pvz., teisės skyriaus vadovas).
202. RVF vadovas turėtų turėti galimybę užginčyti įstaigos vadovybės ir valdymo organo priimtus sprendimus, o prieštaravimų pagrindai turėtų būti oficialiai įforminami dokumentais. Jeigu įstaiga nori suteikti RVF vadovui teisę vetuoti sprendimus (pvz., sprendimą dėl kredito ar investicijos arba ribos nustatymo), priimtus žemesniais nei valdymo organo lygmenimis, ji turėtų nustatyti tokios veto teisės taikymo sritį, klausimo perdavimo spręsti aukštesniu lygmeniu arba apskundimo procedūras ir kaip tame dalyvaus valdymo organas.
203. Įstaigos turėtų sukurti sustiprintus sprendimų, dėl kurių RVF vadovas išreiškė neigiamą nuomonę, tvirtinimo procesus. Priežiūros funkciją vykdančias valdymo organas turėtų turėti galimybę tiesiogiai bendrauti su RVF vadovu pagrindiniais rizikos klausimais, įskaitant pokyčius, kurie gali neatitikti įstaigos rizikos strategijos ir rizikos apetito.

21 Atitikties užtikrinimo funkcija

204. Įstaigos turėtų įsteigti nuolatinę veiksmingą atitikties užtikrinimo funkciją atitikties rizikai valdyti ir paskirti asmenį, kuris būtų visoje įstaigoje atsakingas už šią funkciją (atitikties užtikrinimo pareigūną arba atitikties užtikrinimo funkcijos vadovą).
205. Jeigu, atsižvelgiant į I antraštinėje dalyje nustatytą proporcingumo principą, būtų neproporcinga paskirti asmenį, kuris atliktų tik atitikties užtikrinimo funkcijos vadovo vaidmenį, šią funkciją galima sujungti su RVF vadovo funkcija arba ją gali atlikti kitas pakankamai aukštas pareigas einantis asmuo (pvz., teisės skyriaus vadovas), jeigu tarp sujungiamų funkcijų nėra interesų konflikto.
206. Atitikties užtikrinimo funkcijos vykdytojai, įskaitant atitikties užtikrinimo funkcijos vadovą, turėtų būti nepriklausomi nuo jų kontroliuojamų verslo linijų ir vidaus padalinių, pakankamai autoritetingi ir svarbūs ir turėti pakankamai išteklių. Atsižvelgiant į I antraštinėje dalyje nustatytus proporcingumo kriterijus, šios funkcijos vykdytojams galėtų padėti RVF vykdytojai arba ją galima sujungti su RVF ar kitomis tinkamomis funkcijomis, pvz., teisės skyriumi ar žmogiškųjų išteklių skyriumi.
207. Atitikties užtikrinimo funkcijos darbuotojai turėtų turėti pakankamų žinių, įgūdžių ir patirties, susijusios su atitikties užtikrinimo ir kitomis svarbiomis procedūromis, ir turėtų turėti galimybę reguliariai mokytis.
208. Priežiūros funkciją vykdančias valdymo organas turėtų prižiūrėti dokumentais tinkamai įformintos atitikties politikos, apie kurią turėtų būti pranešta visiems darbuotojams, įgyvendinimą. Įstaigos turėtų įdiegti procesą, pagal kurį reguliariai vertintų jų veiklai taikytinų įstatymų ir kitų teisės aktų pakeitimus.
209. Atitikties užtikrinimo funkcijos vykdytojai turėtų teikti valdymo organui patarimus dėl priemonių, kurių reikia imtis siekiant užtikrinti taikytinų įstatymų, normų, reglamentų ir standartų laikymąsi, ir turėtų vertinti galimą bet kokių teisinės ar reguliavimo aplinkos pokyčių poveikį įstaigos veiklai ir atitikties užtikrinimo sistemai.
210. Atitikties užtikrinimo funkcijos vykdytojai turėtų užtikrinti, kad atitikties stebėseną būtų vykdoma pagal geros struktūros ir aiškiai apibrėžtą atitikties stebėsenos programą ir kad būtų laikomasi atitikties politikos. Atitikties užtikrinimo funkcijos vykdytojai turėtų atsiskaityti valdymo organui ir tam tikrais atvejais bendrauti su RVF vykdytojais įstaigos atitikties rizikos ir jos valdymo klausimais. Atitikties užtikrinimo funkcijos ir RVF vykdytojai turėtų tinkamai bendradarbiauti ir keistis informacija, kad atliktų jiems patikėtas užduotis. Valdymo organas ir RVF vykdytojai sprendimų priėmimo procesuose turėtų atsižvelgti į atitikties užtikrinimo funkcijos vykdytojų nustatytus faktus.
211. Remiantis šių gairių 18 skirsniu, atitikties užtikrinimo funkcijos vykdytojai, glaudžiai bendradarbiaudami su RVF vykdytojais ir teisės skyriumi, taip pat turėtų tikrinti, ar nauji

produktai ir naujos procedūros atitinka galiojančią teisinę sistemą ir, tam tikrais atvejais, visus žinomus planuojamus įstatymų, kitų teisės aktų ir priežiūros reikalavimų pakeitimus.

212. Įstaigos turėtų imtis atitinkamų veiksmų, nukreiptų prieš vidaus ar išorės elgesį, kuris galėtų palengvinti sukčiavimą, pinigų plovimą ir teroristų finansavimo ar kitus finansinius nusikaltimus bei drausmės pažeidimus (pvz., vidaus procedūrų pažeidimus, ribų pažeidimus) arba sudaryti jiems sąlygas.
213. Įstaigos turėtų užtikrinti, kad jų patronuojamosios įmonės ir padaliniai imtųsi veiksmų siekdami užtikrinti, kad jų veikla atitiktų vietos įstatymus ir kitus teisės aktus. Jeigu pagal vietos įstatymus ir kitus teisės aktus negalima taikyti griežtesnių procedūrų ir grupėje įgyvendintų atitikties užtikrinimo sistemų, ypač jeigu pagal juos grupės subjektams draudžiama atskleisti būtiną informaciją ir ja keistis, patronuojamosios įmonės ir padaliniai turėtų apie tai pranešti atitikties užtikrinimo pareigūnui arba konsoliduojančiosios įstaigos atitikties užtikrinimo vadovui.

22 Vidaus audito funkcija

214. Įstaigos turėtų, atsižvelgdamos į I antraštinėje dalyje nustatytus proporcingumo kriterijus, įsteigti nepriklausomą ir veiksmingą vidaus audito funkciją (VAF), taip pat turėtų paskirti asmenį, visoje įstaigoje atsakingą už šią funkciją. VAF vykdytojai turėtų būti nepriklausomi, pakankamai autoritetingi ir svarbūs, turėtų turėti pakankamai išteklių. Įstaiga turėtų, visų pirma, užtikrinti, kad VAF darbuotojų kvalifikacijos ir VAF išteklių, ypač jos audito priemonės ir rizikos analizės metodai, būtų pakankami atsižvelgiant į įstaigos dydį ir veiklos vykdymo vietą, taip pat į rizikos, susijusios su įstaigos veiklos modeliu, veikla, rizikos kultūra ir rizikos apetitu, pobūdį, mastą ir sudėtingumą.
215. VAF vykdytojai turėtų būti nepriklausomi nuo audituojamos veiklos. Taigi VAF nereikėtų jungti su kitomis funkcijomis.
216. Remdamiesi rizika pagrįstu metodu, VAF vykdytojai turėtų nepriklausomai peržiūrėti visos įstaigos veiklos ir padalinių, įskaitant užsakomąsias paslaugas, atitiktį įstaigos politikai ir procedūroms bei išorės reikalavimams, ir pateikti objektyvų patikinimą dėl atitikties. VAF veiklos sričiai turėtų būti priskirtas kiekvienas grupės subjektas.
217. VAF vykdytojai neturėtų dalyvauti rengiant, atrenkant, nustatant ir įgyvendinant konkrečias vidaus kontrolės politikos priemones, mechanizmus ir procedūras bei rizikos ribas. Tačiau tai neturėtų trukdyti valdymo funkciją vykdančiam valdymo organui prašyti vidaus audito funkcijos vykdytojų pateikti nuomonę klausimais, susijusiais su rizika, vidaus kontrolės priemonėmis ir taikytinų taisyklių laikymusi.
218. VAF vykdytojai turėtų vertinti, ar 15 skirsnyje numatyta įstaigos vidaus kontrolės sistema yra veiksminga ir efektyvi. Visų pirma, VAF vykdytojai turėtų vertinti:

- a. įstaigos valdymo sistemos tinkamumą;
 - b. ar galiojančios politikos priemonės ir procedūros vis dar pakankamos ir atitinka įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus bei įstaigos rizikos strategiją ir rizikos apetitą;
 - c. procedūrų atitiktį taikytiniems įstatymams ir kitiems teisės aktams ir valdymo organo sprendimų laikymąsi;
 - d. ar procedūros įgyvendinamos tinkamai ir veiksmingai (pvz., sandorių atitiktį, faktiškai patiriamos rizikos lygį ir kt.);
 - e. gynybos padalinių ir rizikos valdymo ir atitikties užtikrinimo funkcijas vykdančių darbuotojų taikomų kontrolės priemonių ir teikiamų ataskaitų tinkamumą, kokybę ir veiksmingumą.
219. VAF vykdytojai turėtų, visų pirma, tikrinti procesų, kuriais užtikrinamas įstaigos metodų patikimumas, vientisumą, taip pat vidaus modeliuose (pvz., rizikos modeliavimo ir apskaitinių įvertinimų srityje) naudojamas prielaidas ir informacijos šaltinius. Jie taip pat turėtų vertinti įgyvendinamų kokybinių rizikos nustatymo ir vertinimo priemonių ir rizikos mažinimo priemonių kokybę ir naudojimą.
220. VAF vykdytojai turėtų turėti galimybę visoje įstaigoje nekliudomai susipažinti su visais įrašais, dokumentais ir informacija, patekti į visas įstaigos patalpas. Tai pasakytina ir apie prieigą prie valdymo informacijos sistemų bei visų komitetų ir sprendimus priimančių organų posėdžių protokolų.
221. VAF vykdytojai turėtų laikytis nacionalinių ir tarptautinių profesinių standartų. Čia minimų profesinių standartų pavyzdys būtų Vidaus auditorių instituto parengti standartai.
222. Vidaus audito darbas turėtų būti vykdomas pagal audito planą ir išsamią audito programą, taikant rizika pagrįstą metodą.
223. Vidaus audito planas turėtų būti rengiamas bent kartą per metus, atsižvelgiant į metinius vidaus audito kontrolės tikslus. Vidaus audito planą turėtų tvirtinti valdymo organas.
224. Visoms audito rekomendacijoms turėtų būti atitinkamais vadovybės lygmenimis taikoma oficiali paskesnių veiksmų procedūra siekiant užtikrinti tų rekomendacijų veiksmingą įgyvendinimą laiku ir apie jį pranešti.

VI antraštinė dalis. Veiklos tęstinumo valdymas⁴⁰

225. Įstaigos turėtų parengti patikimą veiklos tęstinumo valdymo ir gaivinimo planą siekdamas užtikrinti savo gebėjimą nuolat vykdyti veiklą ir apriboti nuostolius veiklai rimtai sutrikus.

⁴⁰ Įstaigos taip pat turėtų remtis EBI gairėmis dėl IRT rizikos, paskelbtas adresu <https://eba.europa.eu/regulation-and-policy/internal-governance/guidelines-on-ict-and-security-risk-management>

226. Įstaigos gali įsteigti specialią nepriklausomą veiklos tęstinumo funkciją, pvz., kaip RVF dalį⁴¹.
227. Įstaigos veikla vykdoma naudojant kelis itin svarbius išteklius (pvz., IT sistemas, įskaitant debesijos paslaugas, ryšių sistemas, pagrindinius darbuotojus ir pastatus). Veiklos tęstinumo valdymo tikslas – sumažinti veiklos, finansines, teises, su reputacija susijusias ir kitas svarbias pasekmes, kurių atsiranda dėl nelaimės arba ilgalaikio išteklių sutrikimo ir paskesnio įprastos įstaigos veiklos procesų sutrikimo. Kitomis rizikos valdymo priemonėmis gali būti siekiama sumažinti tokių incidentų tikimybę arba perkelti jų finansinį poveikį trečiosioms šalims (pvz., draudimo priemonėmis).
228. Siekdama parengti patikimą veiklos tęstinumo valdymo planą, įstaiga turėtų kruopščiai išnagrinėti jai kylančią rimtą verslo sutrikdymo riziką ir (kiekybiškai ir kokybiškai) įvertinti galimą jų poveikį, remdamasi vidaus ir (arba) išorės duomenimis ir scenarijų analize. Atliekant šią analizę turėtų būti atsižvelgiama į visas verslo linijas ir vidaus padalinius, įskaitant RVF, ir taip pat į jų tarpusavio priklausomumą. Analizės rezultatais reikėtų remtis nustatant įstaigos veiklos gaivinimo prioritetus ir tikslus.
229. Remdamasi šia analize, įstaiga turėtų parengti:
- nenumatytų atvejų ir veiklos tęstinumo planus siekiant užtikrinti, kad įstaiga tinkamai reaguotų į ekstremaliąsias situacijas ir galėtų užtikrinti savo svarbiausios veiklos tęstinumą sutrikus įprastoms veiklos procedūroms;
 - svarbiausių išteklių gaivinimo planus, kad įstaiga galėtų per tinkamą laiką grįžti prie įprastų veiklos procedūrų. Bet kokia likutinė rizika, kylanti dėl galimų veiklos trikdžių, turėtų atitikti įstaigos rizikos apetitą.
230. Nenumatytų atvejų, veiklos tęstinumo ir gaivinimo planai turėtų būti įforminti dokumentais ir kruopščiai įgyvendinami. Dokumentai turėtų būti prieinami verslo linijose, vidaus padaliniuose ir RVF skyriuose ir turėtų būti saugomi sistemose, kurios būtų fiziškai atskirtos ir lengvai prieinamos nenumatytais atvejais. Turėtų būti užtikrinamas tinkamas mokymas. Planai turėtų būti reguliariai bandomi ir atnaujinami. Bet kokie sunkumai ar trikdžiai vykdant bandymus turėtų būti įforminami dokumentais ir nagrinėjami, o planai turėtų būti atitinkamai peržiūrėti.

VII antraštinė dalis. Skaidrumas

231. Su strategijomis, politikos priemonėmis ir procedūromis turėtų būti supažindinti visi atitinkami visos įstaigos darbuotojai. Įstaigos darbuotojai turėtų suprasti su jų pareigomis ir atsakomybe susijusią politiką ir procedūras ir jų laikytis.
232. Atitinkamai valdymo organas turėtų aiškiai ir nuosekliai informuoti reikiamus darbuotojus apie įstaigos strategijas ir politikos priemones – bent tuo lygmeniu, kuris būtinas, kad jie

⁴¹ Taip pat žr. Reglamento (ES) Nr. 575/2013 312 straipsnį.

galėtų eiti savo pareigas. Tai gali būti daroma parengiant rašytines gaires, vadovus ar kitas priemones.

233. Jeigu pagal Direktyvos 2013/36/ES 106 straipsnio 2 dalį kompetentingos institucijos reikalauja, kad patronuojančiosios įmonės kasmet skelbtų savo teisinės struktūros ir valdymo bei įstaigų grupės organizacinės struktūros aprašą, į šią informaciją turėtų būti įtraukti visi grupės struktūros subjektai, kaip apibrėžta Direktyvoje 2013/34/ES⁴², pagal šalis.

234. Turėtų būti skelbiama bent tokia informacija:

- a. įstaigų ir grupės struktūros, kaip apibrėžta Direktyvoje 2013/34/ES, vidaus organizacijos ir jos pokyčių apžvalga, įskaitant pagrindinius atskaitomybės ryšius ir atsakomybės sritis;
- b. Visi svarbūs pokyčiai po ankstesnio informacijos paskelbimo ir svarbių pokyčių datos;
- c. naujos teisinės, valdymo ar organizacinės struktūros;
- d. informacija apie valdymo organo struktūrą, organizaciją ir narius, įskaitant narių skaičių ir nepriklausomais laikomų narių skaičių, nurodant kiekvieno valdymo organo nario lytį ir kadencijos trukmę;
- e. pagrindinės valdymo organo atsakomybės sritys;
- f. priežiūros funkciją vykdančio valdymo organo komitetų sąrašas ir jų sudėtis;
- g. įstaigai ir valdymo organui taikytinos interesų konfliktų sprendimo politikos apžvalga;
- h. vidaus kontrolės sistemos apžvalga;
- i. veiklos tęstinumo valdymo sistemos apžvalga.

⁴² 2013 m. birželis 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/34/ES dėl tam tikrų rūšių įmonių metinių finansinių ataskaitų, konsoliduotųjų finansinių ataskaitų ir susijusių pranešimų, kuria iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/43/EB ir panaikinamos Tarybos direktyvos 78/660/EEB ir 83/349/EEB (OL L 182, 2013 6 29, p. 19).

I priedas. Aspektai, į kuriuos būtina atsižvelgti rengiant vidaus valdymo politiką

Remdamosi III antraštine dalimi, dokumentais įformindamos vidaus valdymo politiką ir priemones, įstaigos turėtų atsižvelgti į toliau nurodytus aspektus:

1. Akcininkų struktūra.
 2. Grupės struktūra, jei taikytina (teisinė ir funkcinė struktūra).
 3. Valdymo organo sudėtis ir veikimas:
 - a) atrankos kriterijai, įskaitant tai, kaip atsižvelgiama į įvairovę;
 - b) skaičius, kadencijos trukmė, rotacija, amžius;
 - c) nepriklausomi valdymo organo nariai;
 - d) vykdomieji valdymo organo nariai;
 - e) nevykdomieji valdymo organo nariai;
 - f) vidinis užduočių paskirstymas, jei taikytina.
 4. Valdymo struktūra ir organizacinė schema (nurodant poveikį grupei, jei taikytina):
 - a) specialieji komitetai:
 - i. sudėtis;
 - ii. veikimas;
 - b) vykdomasis komitetas (jei yra):
 - i. sudėtis;
 - ii. veikimas;
 5. Pagrindines funkcijas atliekantys asmenys:
 - a) rizikos valdymo funkcijos vadovas;
 - b) atitikties užtikrinimo funkcijos vadovas;
 - c) vidaus audito funkcijos vadovas;
 - d) vyriausiasis finansininkas;
 - e) kiti pagrindines funkcijas atliekantys asmenys.
 6. Vidaus kontrolės sistema:
 - a) kiekvienos funkcijos aprašymas, įskaitant organizaciją, išteklius, svarbą ir autoritetingumą.
 7. Rizikos strategijos ir rizikos valdymo sistemos aprašymas.
-

8. Organizacinė struktūra (nurodant poveikį grupei, jei taikytina):
 - a) veiklos struktūra, verslo linijos bei kompetencijų ir atsakomybės paskirstymas;
 - b) užsakomosios paslaugos;
 - c) produktų ir paslaugų asortimentas;
 - d) veiklos geografinė aprėptis;
 - e) paslaugų teikimas pagal laisvės teikti paslaugas režimą;
 - f) padaliniai;
 - g) patronuojamosios įmonės, bendrosios įmonės ir kt.;
 - h) lengvatinio apmokestinimo centrų naudojimas.
9. Elgesio kodeksas (nurodant poveikį grupei, jei taikytina):
 - a) strateginiai tikslai ir įstaigos vertybės;
 - b) vidaus kodeksai ir normos, prevencijos politika;
 - c) interesų konfliktų sprendimo politika;
 - d) informavimas apie pažeidimus.
10. Vidaus valdymo politikos statusas (nurodant datą):
 - a) parengta;
 - b) paskutinį kartą pakeista;
 - c) paskutinį kartą vertinta;
 - d) patvirtinta valdymo organo.

